

હેડ ઓફીસ

શ્રી દુવારીકાધીસ,
ઔપધાનય.

પ્રગટ કર્તા,

વડદ શાસ્ત્રી દયાશંકર હિરજીભાઈ
ભેડીયા બજાર, — કરાચી.

PRINTED at the BRITANNIA PRESS, by D. N. MANDRA, and
PUBLISHED by DAYASHANKER HIRJIBHOY, KARACHI,

શ્રી દુવારી પ્રવાસ આપદ લયના નીચે.

૧. ગ્રાહકને દરેક કાગળમાં પોતાનું નામ ગામ પોષ્ટ આશીસ તથા જીલ્લો ચોકખા હરકમાં લખવા પિત્તી કરવામાં આવે છે.

૨. આ સુચીપત્રમાં દર્શાવેલી દવાઓ માત્ર અમારી હેઠ આશીસ ખાંચ અને એન્જ-સીઓ માંથીજ મળી શકશે.

૩. ડબ્બી, ડબ્બા, તેમજ શીશીનો પા અર્થે અગર બીજો કોઈપણ ભાગ મોકલવામાં આવતો નથી. માટે આ સુચીપત્રમાં જણાવ્યા મુજબ દવાઓની માગણી કરવાની ગ્રાહકોએ મહેરબાની કરવી.

૪. કોઈપણ દવા ઉપર, તેમજ અનુભવ થાને નમના દાખલ મફત કે એછી કીમતે દીપણ મોકલવામાં આવતી નથી.

૫. દવા મંગાવનાર માણસ દવાની કીમત ઉપરાંત પોષ્ટેજ વી. પી. અને પેકીંગ ખર્ચ પોતાને શીર મમજવાનું છે.

૬. ૩. ૬ ની કીમતની દવા મંગાવનાર માણસને સેંકડે ૧૦૦ ટકા અને ૩. આરની કીમતની દવા મંગાવનારને સેંકડે ૨૫ ટકા કમીશન આપવામાં આવે છે અમારા એન્જ-સી થવાની ઇચ્છા ધરાવનાર માણસોએ એ ચોગ્ય કમીશન માટે અમેને લખી જણાવવું.

૭. દવા વાપરવાની રીત અને યોગ્ય સખંધી સુચનાઓ દવા ઓની સાથેજ જાપેલ કાગલમાં મોકલવામાં આવે છે.

૮. સધળો પત્ર વહેવાર હમેશાં ખાનગી રાખવામાં આવે છે.

૯. ઈંગ્રેજી, ગુજરાતી, હિન્દી, મરાઠી, અંગ્રાવી, તામીલ, તેલંગુ, કનેરીજ, ઉરદુ, આદી ભાષામાં પત્ર વહેવાર કરી શકાય છે.

૧૦. દરેક કાગલમાં અમારા આગત કાગળનો નંબર તથા તારીખ જણાવવા જુલું નહીં.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૦૬૭

વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ડો. રડાદીશી સોવદાલય

વિષય ૬૨૪:૫૭

રસિકશાસ્ત્ર.

આવૃત્તિ
૪થી

નંબર
૧૦૦૦,

હેડ ઓફીસ

દુવારિક.વિસ ઔપચાલય,

જોડીઆ બજાર,—કરાચી

વૈદ્ય શાસ્ત્રી દયશંકર હીરજીભાઈ.

પ્રગટ કર્તા

ડી. એચ. દહેરૂ.

સંવત
૧૯૭૩

સને
૧૯૧૭

શ્રીદાનીઆ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
ડી. એન. મંનડરાએ છાપ્યું,
ફ્રીયર ગેડ — કરાચી.

—૦૦ સર્વિશીકેટ. ૦૦—

“શહેનશાહી યાકુતિમાં કોઈપણ જાતનું નુકશાન કરે એવી કોઈપણ જાતની મેળવણી બિનકુલ કરવામાં આવતીજ નથી, નેમ તેમાં કોઈ પણ ધાતુ કે પારાની મેળવણી પણ કરવામાં આવતી નથી. એ ગોળીઓ તદ્દન વનસ્પતિનીજ બનાવટ છે. જે જે વનસ્પતિ લોહીને અને વીર્યને સુધારનાર, પાચનશક્તિને જોડે એ તેવી વધારનાર, મગજને મજબુત કરનાર, બુદ્ધિ તથા સ્મરણશક્તિને ખીલવનાર અને કૌવતનો ભરાવો કરનાર તરીકે વાજળી વખલુને પામેલી છે, તેવી વનસ્પતિઓને આ ગોળીઓમાં બહુ વિચાર પુર્વક ઉત્તમ યોગ કરવામાં આવેલો છે અને તેથીજ એ ગોળીઓ આજ લાંબી મુદત થયાં મહા-પૌષ્ટકતરીકે પુરા વિસ્તારમાં ચાલુ ફેરેહ મેળવતી રહી છે અને કંટા-જો ભરેલાં લાંબી મુદતનાં દરદોષી દુઃખી બની ગયેલા લોકોનાં ખરાં અંતઃકરણના આશીરવાદો મેળવવામાં, ચમત્કારીક અને લાંબી મુત ટકી રહે તેવો ફાયદો આપવામાં તથા ખરા પરીક્ષકોની તરફથી પૂરતી પ્રશંસા મેળવવામાં, આયુર્વેદમાં ઉત્તમ ગુણનાં ઔષધોમાં અગ્રેસર થઈ રહી છે.

✽ વૈદ્ય શાસ્ત્રી દયાશંકર હિરજીભાઈ, ✽

જોડીઆ બજાર, —કરાચી.

કેટલાક અગત્યના સવાલો.

- ૧ તમને પેટ સાફ આવે છે ?
- ૨ પેટ આવતી વેળા જોર કરવું પડે છે ?
- ૩ પીઠના નીચેના ભાગમાં નબળાઈ કે વેદના જણાય છે ?
- ૪ પેસાળ કરવા ઘણી વખત જવું પડે છે ?
- ૫ પેસાળ કરતી વેળા બેરતરા કે વેદના થાય છે ?
- ૬ પેસાળમાં કોઈપણ પદાર્થનો ચર જામી ગયેલો દેખાય છે ?
અને તેનો રંગ લાલ, ઘોળો, પાળો, ભુરો કે રેતી જેવો છે ?
- ૭ પેસાળમાં લોહી કે કાંકરી દેખાય છે ?
- ૮ તમને કોઈ દિવસ ગરમીનો વિકાર થયો હતો ?
- ૯ તમે પરણ્યા છો ?
- ૧૦ પરણ્યાપછી છોકરાં ન થયાં હોય તો તે થાય તેવી ઇચ્છા રાખો છો ?
- ૧૧ ઇચ્છા વિરૂદ્ધ ધાતુપાત થાય છે ? અને થતો હોય તો રાત્રે સ્વપ્નામાં કે દિવસે ?
- ૧૨ રાતમાં ધાતુપાત થતો હોય તો એક મહિનામાં કેટલીવાર ? અને દિવસે થતો હોય તો તે કયે વખતે અને કેટલીવાર ?
- ૧૩ તમારી શક્તિ ઓછી થયેલી જણાય છે ?
- ૧૪ તમારા લમ પહેલાં ધાતુપાત થતો હતો ?
- ૧૫ તમને પેટમાં અજીર્ણ, ભાર, આફરો, બળતરા કે કોઈ જાતની વેદના થાય છે ?
- ૧૬ ખાણું ખાધા પછી મોળા આવે છે કે એવી બીજી કોઈ પીડા થાય છે ?
- ૧૭ છાતીમાં વેદના કે સોજો જણાય છે ?
- ૧૮ તમને તમારું શરીર ભારે લાગતું હોય એવું જણાય છે ? અને પગનાં કાંડામાં સોજો થયેલ હોય એવું લાગે છે ?

- ૧૯ છાતી ભરાઈ આવવાની કાંઈ નિશાની માલમ પડે છે?
- ૨૦ તમારી જીભપર ઘોળું કે પીળું, કાંઈ પડ જમી ગયું હોય, તેમ કાંઈ જણાયછે? જીભપર રાતા ફેલા કે ચીરા દેખાય છે?
- ૨૧ મોઢું સુકાએલું રહેછે?
- ૨૨ તમને તમારો ખોરાક લેવો ગમતો ન હોય એમ થાયછે?
- ૨૩ તમારો અવાજ ભારે અથવા ખોખરો થયેલો લાગે છે?
- ૨૪ તમારા મોઢામાંથી ખરાબ વાસ આવે છે?
- ૨૫ તમારી આંખ નમળી થયેલી લાગે છે?
- ૨૬ આંખે અંધારા આવે છે?
- ૨૭ તમારું માથું ભારે થઈ ગયેલું હોય, એમ જણાયછે?
- ૨૮ તમને હરવુંફરવું, કે મહેનત કરવી નથી ગમતી?
- ૨૯ તમે થોડું ચાલી તરત થાકી જાઓ છો?
- ૩૦ તમારું શરીર નબળું થઈ ગયેલું હોય એવું લાગે છે?
- ૩૧ તમારા હાથ પગ બીના રહે છે?
- ૩૨ તમને સવારે ખીજાનામાંથી ઉઠવું ગમતું નથી?
- ૩૩ થોડીઘણી મહેનત કે વાતચીત કર્યાપછી તમારું માથું દુખતુ હોય કે ચક્રી આવતી હોય એમ જણાયછે?
- ૩૪ તમે નિરાશા, ચિન્તા કે ઉદાસીપણથી હેરાન થાઓ છો?
- ૩૫ તમે ઘડી ઘડીમાં ગભરાઈ જાઓ છો?
- ૩૬ તમારી યાદશક્તિ એછી થઈ ગયેલી જણાયછે?
- ૩૭ તમને ખરાબ સ્વપ્ના આવેછે?
- ૩૮ તમને સારી મીઠી ઉઘ આવતી નથી?
- ૩૯ તમારા શરીરની ચામડી બીની, લુખી કે શીફા છે?
- ૪૦ ઘણા અવ્યસથી તમારું મન દુઃખાએલું રહે છે?
- ૪૧ તમને તમારા ફેફસામાં ખગાડ થયેલો જણાયછે?

- ૪૨ છાતીમાં દુઃખ, દબાણ, ભાર કે નબળાઈ લાગે છે ?
- ૪૩ જરાપણ મહેનત કરો એટલે શ્વાસ ચડી આવેછે ?
- ૪૪ તમારી સ્ત્રીને ઘોણું પાણી પડવાનો રોગ થયો છે ? અથવા ગરભાશયમાં નીચે કંઈક ખેંચાતું હોય એવું અથવા ભાર જેવું લાગે છે ? તેનો ગરભાશય નીચે, આગળ અથવા પાછળ ખસી ગયોછે એવું વધદયોએ કહ્યુંછે ?
- ૪૫ માસિક આવવા પહેલાં કે પછી વેદના કે દુખાવો થાયછે ? અને તે રીતસર કે અરોઅરવખતે આવતું નથી ? અને તે થોડું કે ઓછું હોય છે ?
- ૪૬ ગુહા ભાગમાં સોજો, બળતરા, વેદના કે ખજવાળ થાયછે ?
- ૪૭ તમારી સ્ત્રીને વખતો વખત બચ્ચું અધરે પડેછે ?
- ૪૮ તમારા અથવા તો તમારી સ્ત્રીના ઉપરના કાંઈ રોગ માટે તમે દવાઓ કરી કંટાળી ગયા છો ?
- ૪૯ તમેએ શહેનશાહી યાકુતિ એ નામ સાંભળ્યું છે ?

ઉપર કહેલા રોગમાંથી તમારે તરત છુટા થવું હોય તો, અખા હિંદુસ્તાનમાં તથા બહાર દેશાવરોમાં શારી પેઠે જાણીતી થયેલી શક્તિની “શહેનશાહી યાકુતિ” જરૂર વાપરો. ઘણા નાંમકિત ડોક્ટરો તથા વધદયો એ યાકુતી માટે બહુ ભક્ષામણ કરે છે. એ યાકુતીને માટે ખેસુમાર સરત્રિશીકેટો મળેલાં છે. ઉપર કહેલા રોગમાંથી કુત થયેલા હજારો દરદીઓ એ યાકુતી ઉપર તથા તેના બનાવનાર ઉપર આશીરવાદોનો વરસાદ વરસાવેલ છે. શહેનશાહી યાકુતિનો યુરોપીયન લોકો પણ ઉપયોગ કરવા લાગ્યા છે, તેનું કારણ એટલું જ છે કે એ ગોળીઓમાં ઘણી ચમત્કારી દેશી વનસ્પતિઓનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. તેમાં પારાનો કે કોઈ ધાતુનો ખીલકુલ ઉપયોગ

કરવામાં આવતો નથી. તે માત્ર વનસ્પતિઅજ બનાવટ છે, તેથી તે ઉપર કોઇપણ જાતની ખાસ પરેજી રાખવાની પણ જરૂર રહેતી નથી. એ યાકુતીનો જો તમે કિપયોગ કરશો તો ઉપરના કોઇપણ દરદથી તમને ખીડાવાનો વખત આવશે નહીં. શહેનશાહી યાકુતિનું સેવન શરૂઆતમાં પેટ સાફ લાવે છે, પછી પાચનશક્તિ સુધારે છે. પછી લોહીને સુધારે છે અને વધારે છે તથા તેપછી વીર્યને સુધારી જીવનનાં દરેક તત્ત્વોમાં ટકાવિપણું દાખલ કરે છે. બદ્દેલીથી અગડી ગમેલે પોતાના જીવાન છોકરાઓને શહેનશાહી યાકુતિનાં સેવનથી સારા થયેલા જાઇ ધણાં માખાંપો રાજ થયા છે. શહેનશાહી યાકુતિ કંઈ સાધારણ ચક્ષુષી દવા નથી. એતો અસાધારણ દ્રવ્ય દવા છે, જે જે ઠેકાણે ખાજી ધણી ધણી દવાઓ નિષ્ફળ નીવડી છે ત્યાં ત્યાં શહેનશાહી યાકુતિએ ફતેહ મેળવી છે. ધાર્યું કામ કરનાર શહેનશાહી યાકુતિની જગા ઉપર બેસી શકે એવી કોઇપણ દવા હજી સુધી અજવાળામાં આવવા પામી નથી. શહેનશાહી યાકુતિ આરોગ્ય આપવાની સાથે તે ટકાવી પણ રાખે છે. આરોગ્ય, િનિ, દરેક ઇન્દ્રિયના જળનો વંધારો, વિર્યને પુષ્ટિ, લાંબુ આયુષ અને યાદ શક્તિને વધારો કરવો, લોહીનાં ઓછાં થવાથી તથા અમાડથી થયેલો શીકાયહેરો સુધારવો, પાચનશક્તિ વધારવી દસ્તની અટકાયત દૂર કરવી, ચક્રી કળતર અને હરકોઇ જાતની નખજાઈ દૂર કરવી, માથાનો દુખાવો નાબુદ કરવો તથા ધાતુ અગાડથી તથા સ્નાયવો ઉપજતાં અનેક દરદનો નાશ કરવો એ શહેનશાહી યાકુતિની પ્રતીક્ષા છે. એ યાકુતીની કીમત પણ લે રે નથી ચાલીસ ગોળીઓની ડબી એકના રૂપીઆ દશ. સામગ્રી ડબી ખરીદનારને ઉમદા ભેટનો પણ લાભ મળે છે.

પુરૂષનું વીર્ય કેમ બગડે છે ?

તથા

પુરૂષ નપુંસક શયિતિમાં કેમ આવી પડે છે ?

યોગ્ય ઉમરે સ્ત્રી નહિ મલવાથી અથવા તે ખરાબ સંગતને લીધે કુટેવ પાડવાથી વીર્યને જે રસ્તે, રસ્તો આપવો જોઈએ તે રસ્તે નહિ આપતાં તેને દુસ્તક્રિયા અથવા હાથરસથી બહાર કાઢવામાં આવવાથી, તરતની જીવાનીમાં ધાતુને બહાર કાઢી નાખવાથી, ખાવા-પીવાની અને ઉધવાની ટેવની માફક ભોગવિલાસની ટેવ રાખવાથી, સ્વપ્નામાં કે પેસાબમાં અથવા એમને એમ વગર ઇચ્છાએ ધાતુનાજવાથી, વખતવિન સ્ત્રીસંગથી, હૃદયી જાદે સ્ત્રીસંગ કરવાથી, અતી કશરત કરવાથી, નહિ સદતા પદાર્થ ના સેવનથી, સૃષ્ટિવિરુદ્ધ વર્તનથી, લુખા, કડવા, ખારા અને ખાટા પદાર્થ ના સેવનથી, ઘડપમથી, ચીંતાથી, ભયથી, ક્રોધથી, અને વ્યાધીથી પુરૂષનું વીર્ય બગડે છે. વીર્ય બહાર નીકળતી વખત બલતરા થાય અથવા બરતું બરતું બહાર નીકળે અથવા ત્રાહીથી મળેલું બહાર નીકળે અથવા નીકળતી વખતે પીડા ઉપજાવે તે વીર્ય બગડેલું ગણાય છે અને વીર્ય બગડવાથી માણસ નપુંસક થાય છે. નપુંસક થાય છે એટલે મનમા સ્ત્રીસંગની ઇચ્છા છતાં પણ કમતાકાતને લીધે પુરૂષ સ્ત્રીપાસે જઈ શકતે નથી અથવા કોઈ દીવસજ જઈ શકે છે સ્ત્રીસંગવખતે દમ ભરાઈ આવવો, પસીનો બરવો તથા નખળું પડી

જવું એ નપુંશક થવાની નીશાની છે. બગડેલા વીર્યને સુધારવાને અને નપુંશકપણાને મટાડવાને શહેનશાહી યાકૃતિ એ એકજ ધક્કાજ છે. એ યાકૃતી કેવલ વનસ્પતિમાંથીજ બનાવવામાં આવે છે. મરદો તેમજ ઓરતોના તરેહવાર જાતના ભેદ ન સમજાય તેવા મરજોનો નાશ કરવા માટે એ યાકૃતી હરીફાઈ વગરનો એક અમુલ્ય ઉપાય ઠરી ચુક્યો છે. તેના ધણા ઉચા ગુણો । લીધે સરજન, વિદ્વાન ડાક્ટરો, વખણાયલા વધદયો અને વિશ્વાસપાત્ર ગૃહસ્થો તરફથી અમને વીશેષ હુજારો કરતાં પણ ધણા વધારે સરર્ગીંશીડો મળ્યાં છે. સ્ત્રીઓ તેમજ મરદોને ધણી જીવાન વયે યા ઉમરે આવ્યા પછી જે ધડી ધડી વગર ઈચ્છાએ ધાતુ જાય છે તેવાં દંદોમાં આ દવા બહુ કંતેહ પામી છે. સંસાર ભોગવવાને અશક્ત થયેલા પુરૂષોને માટે એ દવા એક આશીરવાદ રૂપ છે. ધાતુ સ્વાવધી ઉપજતી કમ કુટિવતી અને નખલાઇ તથા કામેતેજક ભાગોનું અશક્તપણું વગેરે દંદો ઉપર એ યાકૃતી ધણી જલ્દી અસર કરે છે. વળી:-શહેનશાહી યાકૃતિ ટોનીક યાને આપ્યા શરીરને તાકાત કે શક્તિ આપવાને માટે બહુ અસરકારક નીવડી છે. શહેનશાહી યાકૃતિમાં રહેલા ઉમદા ગુણોને લીધે તેનાથી મળેલી અને મસતી જતી કંતેહથી સિદ્ધ થઇ ચુકયું છે કે તાવ આવી ગયા પછી, પેટ-ઝાડો આવ્યા પછી યા કોઇની રીતે શરીરમાંથી લોહી અથવા ધાતુ જવાથી યા બીજાં કોઇની નખલાં કરી નાખતાં દરદોપછી જે અતિશય નખળાઇ જણાય છે, ચાલ હાલ કંવામાં તાકાત રહેતી નથી, સહજ ચાલહાલ કર્યા પછી યા બોલવા પછી હાંફ અને ફેર આવી જાય છે, કવખતે બાલ સફેદ થઇ જાય છે અને ડુંકામાં જીવાન માણસ જઇ જવો જણાય છે,

તેવાં દરદામાં શહેનશાહી યાકુતિ ન પુછે. એવી અંસર કરે છે. એ યાકુતિ થોડા દિવસ ચાલુ રાખવાથી લોહીમાં વધારો થાય છે, આંગમાં બેમાલુમ રીતે પાછું કઠકત-જેર-શક્તિ પ્રગટી નીકળે છે, થાક લાગતો નથી, બગડી ગયેલી પાચનશક્તિમાં સુધારો થાય છે અને નાતવાની દુર થઈ રંગરૂપમાં અબળબળ જેવો ફેરફાર થાય છે. અતિશય અભ્યાસ કરવાથી વિદ્યાર્થીઓનાં ખાલી પડી ગયેલાં બેજાં અને નબળા પડી ગયેલી યા તદન ગુમ થયેલી યાદશક્તિને તાજી કરે છે, મૂંઝવણ તથી, નાદાનવચની કુટેવથી અજાણ અતિ બલિયારથી આવેલી કમતાકાત અને ગુમ થયેલ મરદાઈતત્વ શહેનશાહી યાકુતિનાં સેવનથી પાછું આવે છે. ધાતુને બગાડ થયે તેનું વહેવું થયા કરવું, સહેજથી કંઈ લાંપટી વિચાર આવવાથી વીર્યપાત થવો તથા ધાતુક્ષય વગેરે કારણથી થતી દરેક જાતની નબળાઈમાં એ યાકુતીનાં પરિણામે પુરતો સંતોષ આવ્યો છે. લોહીના બગાડથી, ચાલુ તાપ રહેવાથી, લોહી યા આમ ગયા કરવાથી, કાકાની ચાલુ કબજાઆત રહેવાથી યા એવા બીજાં કારણોથી જ્યારે નપુંસકતા જેવું કંઈથી જણાતું હોય ત્યારે શહેનશાહી યાકુતિનો ઉપયોગ કરવો એ વધારે સહીસત્તામત ભરેલું છે. ધાતુને થોડો યા ઘણો થતો આવ અને તેથી ઉપજતી નબળાઈ, કામોતેજક ભાગોનું થોડા વખતનું યા લાંબા વખતનું અશક્ત પાછું શહેનશાહી યાકુતિમાંથી એકદમ દુર દુર નાસે છે. એ યાકુતીમાં બગડેલાં લોહીને સાફ કરવાનો, જ્ઞાન તંત્રોએનું બળ વધારવાનો અને પાચનક્રિયાને મદદ કરી સારી લુખ લગાડવાનો ઉમદા ગુણ રહેલો છે. વળી યાકુતીમાં મગજની તેમજ શરીરની એ બન્ને જાતની થાકને દુર કરવાનો ગુણ હોવાથી એ યાકુતીનું સેવન કરનારા વગરથાકે કામ કરી શકે છે. કામકાજ કરવાની નાખુશી, મન તથાં તનનું આળશ, માથાનો સખત દુખાવો, કમરનું દુખવું, પાચન શક્તિનો બગાડો, સ્ત્રીઓને દસ્તાનનું તદન બંધ થઈ જવું,

યાતો દુષ્કારો અધને ખેસુમાર જવું, ધાતુનું જવું વગેરે ધણું સંતાપ-
જનક દરદોનું છેવટ લાવવા શહેનશાહી યાકુતિનું સેવન કરવા મજ-
બુત બલામંથ કરવામાં આવે છે. કરણ કે પાત્રનશકિતનો વધારો કરવો
બદનની અંદર લોહીનું ખરોખર રીતનું ફરવું, ઓરત જાતનું દસ્તાનનું
રીતસર જવું, બદનના જુદા જુદા ભાગોને જોઈતી મજબુતી આપવી
વગેરે સર્વે કામોમાં શહેનશાહી યાકુતિ વામખી વખાણ પામેલી છે.
વળી ધણી જુના વખતમાં પ્રમેહ, પ્રદર, ચકરી, વાઈ વગેરે દરદોને પણ
એ યાકુતી તરત નાબુદ કરે છે.

શહેનશાહી યાકુતિ—અકેક સવાર સાંજ જમ્યાપછી દુધની
સાથે લેવાય છે તે તેઉપર કાઠપણ જાતની પરહેજ રાખવી પડતી નથી.
કમલીમાં કમતી એક ડબી પુરતી રીતે ફાયદા કારક જણાય છે.

આ યાકુતીનો વપરાસ કેવળ હિંદુસ્તાનમાં જ નહીં પણ બહારના
દુર દેશવરોમાં પણ દિનપરદિન બહોળા વિસ્તારમાં થતો જાય છે. વીર્ય
ની વૃદ્ધિ કરવામાં, ખરું પુરુષત્વ આપવામાં અને સ્ત્રીઓના ગરભાશય
સુધારવામાં આ યાકુતી એક આગાદ ઇલાજ છે.

એ દવાના સેવનથી મનુષ્ય દરદમાત્રથી દુર રહી શકે છે અને લાંબું
આયુષ ભોગવે છે. તેથીજ દરેક મનુષ્યને એ યાકુતિનો ઉપયોગ કરવા
અરજ સાથે આગ્રહ કરવામાં આવે છે.

કીમત—ગોળી ચાલીસની ડબી એકના રૂપીઆ દશ.

પોરટેજ જુદું.

જેઓને જોઈએ તેમજો નીચે લખેલા સરનામે લખી જણાવવું.

✽ વૈદ્ય શાસ્ત્રી દયાશંકર હિરજીભાઈ, ✽

જોડીઆ ખજાર, — કરાચી.

મનુષ્યનું દિર્ઘાયુષ

અને

અમૂલ્ય રત્ન.

આ અમૂલ્ય રત્નનો જો કોઈ માણસ શ્રદ્ધાથી પાઠ કરશે તે આરોગ્ય, યશ, આનંદ, ધનધાન્ય અને ઉત્તમ પુત્ર પરીવારની પ્રાપ્તિ થાય છે.

- ૧ જે આત્માના બંધનમોક્ષની વાતો આપણે કરીએ છીએ તે બંધનમોક્ષનો આધાર તન અને મનના પર છે.
- ૨ તન અને મનનો નીત્ય સંબંધ હોય છે, પરસ્પરકે આશ્રય વિના તેની ઉન્તી અશક્ય છે.
- ૩ શરીરશુદ્ધિ—નિરોગતા, અને મનશુદ્ધિ—સદ્વર્તન એ બંને આત્માના પ્રધાન છે.
- ૪ લખી રાખવું કે તનમનની શુદ્ધિ વા અશુદ્ધિનો પોષણના પદાર્થ ઉપર વિશેષ આધાર રહે છે.
- ૫ શરીર, મન આત્માની ઉન્નતિ માટે શુદ્ધ અને સાદા ખોરાકની જરૂર છે.

- ૬ વ્યાધી એ શરીરના અપરાધની શીક્ષા છે, અને શરીરના અપરાધની શીક્ષા શરીરનેજ થવી જોઈએ.
- ૭ ખીન્ન અપરાધને માટે દંડ, જેલ, ફટકા અને ફાંખીની સજા છે, અને શરીરના અપરાધને માટે વ્યાધી, ડાક્ટરોની શી, પથારી અને અકાલે મૃત્યુ છે.
- ૮ જેવી રીતે આપણા ગુણદોષ સ્થુલ શરીર સાથે છે તેવાજ ગુણદોષ સૂક્ષ્મ શરીર-મન સાથે રહે છે.
- ૯ આપણી ભુલને માટે કુદરત રોગ મોકલે છે, અને તેને ધીરજથી ભોગવી પ્રથમ ભુલ સુધારવી જોઈએ.
- ૧૦ લખી રાખવું કે આપણો રોગ આપણી વા આપણાં માઆપની ભુલનાં કડવાં ફળ છે.
- ૧૧ આપણા શારીરિક અને માનસીક રોગ વા નિકારોનો હીસ્સો આપણા બચ્ચાને મળે છે.
- ૧૨ રોગી અને દુરાચારી માઆપ નિરોગી અને સદાચારી બાલકને જનમ દેવા લાયક નથી.
- ૧૩ કપડાલત્તાથી ભરપુર રોગી બાલક ધુડને સજીવ રવાથી જરા પણ વધારે ઉપયોગી નથી.
- ૧૪ અભચર્ય તે શરીરરૂપી મકાનની જડ છે અને ‘બાળલગ્ન’ તે મકાનને તૂટે ભ્રષ્ટ કરે છે.
- ૧૫ પંચકેશ રાખવા તે કાંઈ ‘અભચર્ય’ કહેવાતું નથી, વીર્યની રક્ષા કરવી તેનું નામ અભચર્ય કહેવાય છે.
- ૧૬ વીર્ય બાળત જે માણસ જમા ઉધારનો હીસાબ રાખતો નથી તે માણસ ચોકસ દીવાળું કાઢે કે.
- ૧૭ આંખણા બંધા આચાર દેખાવ માટે નથી પણ આરોગ્યતા માટે પાલન કરવા જોઈએ.

- ૧૮ ઇંદ્રીઓને ખરાબ ટેવ પડી હોય તે ટેવ જતી નથી તે માટે તેનાથી સાવચેત રહેવું.
- ૧૯ ધ્યાનમાં રાખવું કે વ્યાધીથી ઉટે વધદોની દવા નુકશાન કારક છે.
- ૨૦ શરીરમાં થવાના પરિવરતનને જોવા માટે કૂદરતે આપણને આંખો અને ત્વચાશ્પ દર્પણ આપેલ છે.
- ૨૧ મળામુત્ર વગેરેને વારમવાર રોકવાથી અનેક વ્યાધીઓ પેદા થાય છે, તે આપ સમજો છો.
- ૨૨ શરીરને હમેશાં સ્વચ્છ રાખવું એ આરોગ્યતાનું નિધાન છે.
- ૨૩ આપણા ભોજનશુદ્ધમાં લખી રાખવું કે, નીચમસર ચાવીને ખાવું તે તન્દુરસ્તીની કુચી છે.
- ૨૪ ખીજી લખી રાખવું કે સાદા અને સાત્વીક ખોરાક તે તન્દુરસ્તીની ખીજી કુચી છે.
- ૨૫ હરહમેશ ધ્યાનમાં રાખવું કે શુદ્ધવાયુ, શુદ્ધજળ, પ્રકાશ અને સ્વચ્છતા તે ઉત્તમ જીવન સમજવું.
- ૨૬ જે માણસ જે જનતા ઠામપર જેસી વધારે જમવામાં પોતાની બહાદુરી સમજે છે તે પોતાના હાથેજ પોતાનું ખુન કરે છે.
- ૨૭ ગરમ પદાર્થ ખાવાથી જેટલી હાની થાય છે તેથી વિશેષ જલ્દી ખાવાથી હાની થાય છે.
- ૨૮ જમવાનો ટાઇમ થાય તે તેનો સમય નથી, પણ જ્યારે ભુખ લાગે ત્યારે સમય લેખાય છે.
- ૨૯ જમવા બેસતી વખતે આપણે પેટની સલાહ લેવી જોઈએ, પણ જીભની સલાહની જરૂર નથી.
- ૩૦ લખી રાખવું કે આપણી વ્યાધી આપણાં બગડેલા પેટમાંથી કિતપન થાય છે.

- ૩૧ ધ્યાનમાં રાખવું કે વીર્ય સમધી અનેક ચિકાર બગડી ગયેલી પાચનશક્તિનું કારણ છે.
- ૩૨ આપણી નોટ બુકમાં લખી રાખવું કે જો ઇન્દ્રો અપરાધ કરતી હોય તો તે ઇન્દ્રીને કુદરત શીક્ષા કરે છે.
- ૩૩ લખી રાખો કે સહેનશાહી ચાકુતિ ગયેલી જુવાની પાછી લાવી આપે છે તે તેની પ્રતિજ્ઞા છે.
- ૩૪ શરીરનું યંત્ર ચુલાને આધીન છે, તે માટે ચુલાને-હોજરીનું હમેશા ધ્યાન રાખવું.
- ૩૫ તમોને ખજર નહોય તો હવેથી સમજજો કે બગડેલા દાંતથી પણ તમારી પાચન ક્રીયામાં બગાડ થાય છે.
- ૩૬ તમને ખજર ન હોય તો હવેથી સમજજો કે મોઢું ઢાંકી સૂવું તે હલકું વીપ ખાવા બરોબર છે.

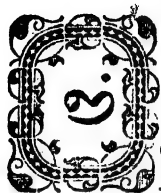
વૈદ્ય શાસ્ત્રી દયશંકર હીરજીભાઈ.

જોડીઆ બજાર,—કરાચી

રશિકશાસ્ત્ર.

હગી પાણીના રેલાસમાન વહી ચાલી, તંદુરસ્તી લગ-
લગ સઘળી જતી રહી, શરીર સઘળું રોગી બની ગયું,
સંધારણ સમજશકિત પણ એછી થવા લાગી, શરીરમાં
તાકાતતો બીજકુલ રહીજ નહિ, નામદર્દી પણ ધીમે ધીમે જણાવા લાગી
અને ધીમે ધીમે જુવાની બધી ઝમક અને તેજ ગુમ થવા લાગ્યું
આ બધું શાથી થયું? વાંચનાર! વિચાર કરકે આ કયા પાપનું પરિણામ
હોવું જોઈએ? એવાં તે કેવાં બી રોગ્યાં હશે કે તેનાં ફળ આવાં આવ્યાં
અને એવી તે કેવી મુર્ખાઈ કીધેલી હોવી જોઈએ કે જેનો આવો બદલો
મળ્યો. આવાં તંદુરસ્ત, નિરોગી શરીરની ટુંક ઉમરમાં આમ ધુળધાણી
કરી નાખનાર કેણુ અને કેવો શતરૂ હોવો જોઈએ? એવું તે કેવું
કાતેલ. જેરી હથીયાર હોવું જોઈએ, કે જે માણસની છંદગીના રોપા
ને જડમુળથીજ સાળુત કાપી મુકી હમેશનો નિર્બળ કરી આખરે તેને
કરમાવી મારી નાખે છે.

માણસ એક એવું ઉધરતું ઝાડ છે કે જેને સારાં તેમજ નફારાં
ફળો પણ આવી શકે છે. સારાં ફળો ન આવવાનું કુદન્તી કારણુ તેના

વહાલા સાહેબ, ઘણા ઉપકારસાથે હું જણાવાની રમ્મ લઉં છું
કે તમારી શહેનશાહી યાકુતીથી મને ઘણા ફાયદા થયા છે. એ યાકુતી
લેવા માટે હું માગ મીતગેને લક્ષામણુ કરૂ છું.

ઓચવલાલ ઉમીયાંશંકર.

માંગરોળ.

મુળમાં સડો પેસવાનુ છે; પણ એવી તે સડાવી નાખનારી સી ચીજ હશે કે જેથી તે કીરતારે ઉત્પન્ન કરેલાં અનેક અસંખ્ય ઝાડોમાંના આ ઉમદા શરેષ્ઠ ઝાડપર મનગમતાં ફળો આવી શકતાં નથી? માણસ એવા તે કેવા અંધાપાએ પહોંચ્યો હશે કે જેથી તે પોતાનુજ કીત જોઇ ન શક્યો?

આ સધળુ વાંચી, વાંચનાર કાંઈ ભળતી બાબુએ દોરવાઇ ન જાય, તેમણે પહેલેથી જણાવવુ જોઇએ કે તે પાપ, તે બીજની વાવણી, તે મુરખાઈ તે શતરૂ, તે ઝેરી હથીયાર અને તે અંધાપો એ સધળુ કાંઈજ નહિ પણ કેવળ અજ્ઞાન પાણુ છે; અને તે અજ્ઞાનપણુ 'રામકશાસ્ત્ર' સંબંધી છે. અજ્ઞાન લોકો રશિકશાસ્ત્રનો અર્થ ઘણોજ બહુ દો અને અવિચારી કરે છે. આવી રીતની કમસમજને લીધે ધર્મની નિતી અને વ્યવહારિક નિતીમાં અનેક જટિલતાં નુકશાનો નજરે આવવાને લીધે તે શાસ્ત્રસંબંધી કાંઈપણુ જોડવુ એસામાન્ય પ્રજાની ખફગી જેથી લેવા જેવુ થઇ પડ્યુ છે. તે શરવશક્તિમાન સાહેબે મનુષ્યજાતને પશુઓના કરતાં ઉંચી પંકિતપર મેલી છે: કારણુ માણસ પોતે ખરૂં જોડુ શમજી શકે છે અને પોતાના મનના વિકાર એટલે મનના જૂરસાએને કાણુ માં રાખી શકે પણ પશુઓમાં એટલું સમજવાની શક્તિ હોતી નથી. હવે માણસજાતને આટલી અઢિયાતી પંકિતપર મુક્યાછતાં જ્યારે તે પોતાની સામાન્ય મનશક્તિનો સાર્ધારણુ ઉપયોગ ન કરી પોતાના મનોવિકારને કાણુમાં રાખી શકતો નથી ત્યારે તેને પશુની પંકિતમાં

મહેરમાન સાહેબ, હુ તમારી ઉત્તમ શહેનશાહી યાકુતીને વારંવાર ઉપયોગ કરજી અને તેનાથી મને પુરણુ ફાયદો થયો છે માટે પરીપુરણુ શક્તિ ધરાવનારી તમારી યાકુતીને હુ ધન્યવાદ આપું છું.

મે. હાજી ગુરમહેમદ ઉસમાન એન્ડ કું.

મદરાસ.

મેલવો, એ કાંઈ પણ રીતે ખોટું કહેવાશે નહિ. આવાં પશુની પંક્તિમાં આવી પડેલાં વ્યભિચારી માણસોએ પોતે પાયમાલ થવાની અને વગોવાવાની સાથે રસીકસાસ્ત્ર પણ પાયમાલ કર્યું અને વગોવ્યું પણ આપણી કેવડી મોટી ભૂલ થાય છે? આવાં વ્યભિચારી મનુષ્યે અને રસીકસાસ્ત્રને કાંઈ પણ જાતનો સબંધ ન હતાં, તેવા મનુષ્યના દોષથી આપણે રસીકસાસ્ત્રનો તિરસ્કાર કર્યો જેવું થયું. એતો ખાખોચિયાનું ગંદું પાણી પીતાં શરીર બગડવાથી નિર્મેળ સરોવરને નિંદવા જેવું અને બાવળના ઝાડનીચે જતાં કાટાં વાગવાથી ખુશ્ખોદાર મોગરાના છોડને વખોડવા જેવું થયું. આ મેઢામાં મોટી ખોટી અને બેવકુફાઇભરી રીત છે. તેમજ વ્યભિચારી માણસોના સબંધમાં બનતાં અનહદ નુકશાનો દેખી રસીક સાસ્ત્ર તરફ અવિશ્વાસ અને અણુ ગમાની નજરથી જોવું, એ પણ એટલુંજ ખોટું અને બેવકુફાઇ ભર્યું છે. એક ઉત્તમ અને ઉપયોગી ચીજને ખરા ઉપયોગ ન કરતાં તેને તમે જો આડે માર્ગે વાપરશો. અને તેમ કરતાં ખત્તા પામશો, તો તેમાં વાંક તમારો છે અને નહિ કે તે ચીજનો. રસીકસાસ્ત્ર અને વ્યભિચારી પણ એ એક એકથી તદ્દન ઉલટા, યાને એકએકનો દુસ્મન છે. જ્યારે પહેલાથી આપણા શરીરનું યોગ્ય રક્ષણ થઈ તે આપણને નીતિના રસ્તા પર રાખે છે, ત્યારે બીજાથી આપણું નખોદ વળી તે આપણને અનીતિના રસ્તા પર હાંકી કહાડે છે. આથી ખુલ્લો રીતે ચેતવવામાં આવે છે કે આપણા શરીરનો બાંધો જાલવવાને અને તેને વધારવાને

ઠહાલા સાહેબ તમારી શહેનશાહી યાકુતી અને મોટી મદદગાર મીવડી છે હું ચાહું છું કે તેનો ઘણોજ ફેલાવો થાય.

હીરાભાઈ જીવાભાઈ,
વલસાડ.

રસીકસાસ્ત્રના નિયમોનું જ્ઞાન મેલવવું અને તે નીયમોને અનુસરી વર્તવું. એ દરેક મનુષ્યની મોટામાં મોટી ફરજ છે. માણસ જાતને જે વિષયની પૂરતી જરૂર છે તે વિષયને લગતી એવી કાંઈપણ કેળવણી અપાતી નથી, કે જેથી તે વીધે કાંઈપણ સુચના થઈ શકે, એટલુંજ નહિ પણ વિષય વિષે જરા ઈસારો પણ થઈ શકતો નથી, એમ મનાવું હોવાથી માણસ પોતાની મોટમાં મોટી ફરજથી એ ખચ્ચર રહી તેથી ઉત્તરું વરતે છે, અને તેથી અનેક જાતનાં મનનાં તેમજ તનનાં દુઃખમાં ફસી પડે છે. રસીકસાસ્ત્રના નિયમોના અજ્ઞાન પણથી આવી પડતાં ભયંકર દુઃખોનું ખારીક વિવેચન પરજોલાને તેમજ વગર પરજોલાને, જીવનને તેમજ જાલકને, અને પુરૂષને તેમજ સ્ત્રીને, બહુજ જરૂરનું છે. રસીકસાસ્ત્રના નિયમોનું જ્ઞાન અને તેને અનુસરતાં કામોથી શરીર સુખકારી રહેછે, પણ તે નિયમોનું ઉલ્લંઘન તે રોગ અને દુઃખનું બીજ છે. રસીકસાસ્ત્રના નિયમો, એ કુદરતના નિયમો અથવા ખુલ્લું કહીએ તો મનની નીતિના નિયમો છે. આમ છતાં બીજી ઘણી બાજતોમાં સંભાલથી વરતવું અને રસીકસાસ્ત્રના નિયમો કે જે સવથી વધારે ઉપયોગની બાજત છે તેમાં બેઠરકાર રહેવું, તેના કરતાં બીજી કંઈ બાજત વધારે દુઃખ ઉપજાવ નારી છે? દિવસ અરત થયાપછી જેમ રાત્રીનું આવવું નિશ્ચીતજ છે તેમ કુદરતના નિયમોનું ઉલ્લંઘન કર્યા પછી દુઃખ આવવું, પણ નિશ્ચીતજ છે. આ અગત્યની બાજત પર જાણી જોઈને અથવા તો અજાણતા ધ્યાન નહિ આપવાને લીધે વખતો

મહેરબાન, મારા એક મીતરે તમારી પ્રજ્ઞાત શહેનશાહી ચાકતી વાપરવાની મને સલાહ આપી છે તેથી મેં ત્રણ ડબીઆ વાપરી છે અને મને ઘણોજ ફાયદો થયો છે.

અગદુલહુસેન મહોમદ,

દીલ્લી.

વખત ધણાં ધાસ્તી ભર્યાં પરિણામે આપણી નજરે પડે છે, કારણકે કુદરત નાની સરખી ભુલમાં પણ અમાડા કરતી નથી; માટે કુદરતના કાયદાને માન આપવું અને તનમનની આપાદી મેલવવી એ દરેક મનુષ્યની ફરજ છે.

પોતાનું શરીર ખુબસુરત અને મજબુત બાંધાનું જોવાની દરેક ભુમાસને ઇચ્છા હોયછે અને તે ઇચ્છાનું ફળ કુદરતના કાયદાના જ્ઞાનથી અને તે તરફ માનની લાગણી બતાવવાથીજ પ્રાપ્ત થાય છે. જે વાતને કુદરત પોતે ખુદશી મુકવા માગે છે અને જે વાતને દરેક ભાષામાં ઉમદા શાસ્ત્રો જાહેર કરે છે, તે વાત ખુદશી મુકવામાં અને તે સંબંધી જ્ઞાન આપણા બાલકોને આપવામાં આપણે ખોટું શરમાવ પણું રાખીએ, એ અપણી ભુલ નહિ તો બીજું શું? કુદરતે ઉમદા હેતુને માટે અપેક્ષી શક્તિનો ગેરઉપયોગ કરી તેની (શક્તિની) તાકાત કમતી કરવી અને પાછલથી ઉપાય નથક થકે એવા મોટા પસ્તાવામાં પડવું. એ બહુજ અફસોસકારક વાત છે.

કુદરત દરેક કાયદાનું જેટલેઅંશે ઉદ્વેગધન થાયછે, તેટલા પ્રમાણમાં ઉદ્વેગધન કરનાર કુદરતની શિક્ષાને સજવાર થાયછે. આવા કુદરતી નિયમે ધણા છે પરંતુ તે સમજાવર થોડે ધણે અંશે ટીકા કર્યા પહેલાં, જે બાબત અતિ અગત્યની છે તેઉપર વાંચનારનું પહેલાં ધ્યાન ખેંચવાથી, સારી અસર થશે.

પુરૂષ જ્યારે લગભગ સત્તર વર્ષની ઉમરનો થાયછે ત્યારે પ્રજ્ઞની ઉત્પત્તિલાયક વીર્ય તેનામાં ઉત્પન્ન થાય છે.

જહાલા સાહેબ, આપની શહેનશાહી યાકુતીની પ્રખ્યાતી શાંભળવાથી ઘણોજ ખુશી થયો છું તો તમારી યાકુતીની ટપી બે વી.પી. થી મોકલાવશે.

ખેબા પોપટ તેજ,

કરાચી,

આવીર્ય યોગ્ય ઉમ્મરે નહિ પરણવાથી અથવાતો ખરાબ સંગત ને લીધે કુટેવ પડ્યાથી, જે રસ્તે તેને માર્ગ આપવો જોઈએ તે રસ્તે આરગ નહિ આપતાં કટલાએક ઉગતા જુવાનીઆઓ તેને માટે હાથ રચના ગુન્હા કરે છે. માણસ જાતની બનાવટ ઘણી અજાણી ભરેલી છે તેમાં પણ સઘળા અવયવોમાં જરા પણ હરકતથી જલદી બગડી જાય, એવી ચોક્કસ, મનુષ્યનો વધારો કરનારી ઈન્દ્રિ (generative organ) નો વાજખી ઉપયોગ કરવાને બદલે ઉપર બતાવેલ હાનીકારક કુટેવથી તેની શક્તિને તોડી નાખીને પાચમાલ થતાં ઘણાં મનુષ્યો આપણી નજરે આવે છે, જેના ઝેરી અને નાશકારક સ્પાટામાં ઠરેક દેશના જુવાનીઆઓ આવી પડે છે, તે કુટેવનું નીચ કર્મ સઘળા દુર્ગુણોમાં સૌથી વધારે ભયંકર દુર્ગુણ છે અને મોટામાં મોટું પાપ પણ એજ છે, ઠગાન કરવી, ધુતારા થવું, લુંડી ખાવું, ખુન કરવાં, છાકટા બનવું, જીભાર ખેલવો અને એવાજ બીજા ભયંકર દુર્ગુણોના ભયંકર પરિણામો કરતાં પણ એ નીચ કુટેવનું પરિણામ ઘણુંજ વધારે ભયંકર અને દુઃખકારક તેમજ હાનિકારક છે. શરીરમાં ઉત્તન થતા અનેક રોગો એકઠા થાય અને તેનું જે ભયંકર પરિણામ આવે તે, તે કુટેવના ભયંકર પરિણામની સાથે સરખાવતાં તેનો સોમો (one hundredth) ભાગ પણ નથી. આખી દુનિયાના સઘળા જુવાન પુરુષોમાં ઘણી અડપથો ફેલાતો આ દુર્ગુણ, ધુતમંદાતમથી, મંત્રજાત્રથી, અને એવા બીજા લાખો ઉપાયોથી પણ નીકળી ન શકે એવી ઝેરી અસર શરીરમાં તાબલ કરે છે.

વર્ધક સાસ્રી, તમારી પ્રખ્યાત શહેનશાહી ચાકુતીની ડબી નાં ચાર ટપાલ રસ્તે મોકલાવવા મહેરબાની કરશો.

અગદુલ લતીફ જમાલ,

રંગુન.

આ ભયંકર દુર્ગુણ ખીલતા ગુલામી ગાલોને શીકકા કરી નાખે છે, શરિરને સત્વ વગરનું કરી મુકે છે. પાચન શક્તિને ઓછી કરે છે, જીંદગીને ખુશ્મરલીને છીનવી લે છે, પેસાળના અનેક રોગોને જન્મ આપે છે, પેસાળનો વધારો કરે છે, દસ્ત ઇ કમજીબ કરે છે અને ખોરાક પર અરુચિ પેદા કરે છે.

એ કુટેવથી પેટમાં ચુક આવે છે, દાંત સડી જાય છે, વાળ ભૂરા થઈ જાય છે, શરીર પીળું પડી જાય છે, આંખો ઉડી ઉતરી જાય છે, દિલગીરી રહ્યાકરે છે, ચહેરો લેવાઈ ગયા જેવો થઈ જાય છે, અને સારી રીતે ભુખ લાગતી નથી તથા ખાધાથી જોઈએ તેવી તૃપ્તિ થતી નથી એટલે ધરવ આવતો નથી. સંપ્રિવાનું દરદ. પગની નબળાઈ, હરવા ફરવામાં અશક્તિ અને શરીરના અવયવોનું સુનમારી જવું વગેરે ઘણાં ભયંકર દર્દો, એ કુટેવનાં પરિણામ છે. એ કુટેવની આઢતમાં પડેલો કમનશીખ પુરૂષ તેમાંથી છુટો થવા માગે તો પણ થઈ શકતો નથી. કઢાય થોડા વખતને માટે એમ બને છે, તો પણ પાછો તરતજ તે, તે ટેવમાં અતી પડે છે. ગરીબ ખીચારો! કુટેવનો ભોગ થઈ પડેલું માણસ પેતાના વિચારોને સ્થિર રાખી શકતું નથી. તેની દષ્ટિ મંદ પડી જાય છે, કાન બહેર મારી જાય છે, ટુંકામાં સઘળી ઈન્દ્રિયો જુડી જતી જાય છે, અવાજમાંથી મરઢાઈ નીકળી જાય છે, અને પુરૂષ નગજો, ખોખરા, બાંગો તુટી તથા રડતી સુરતજેવા બની જાય છે. કમજાજતીથી ઘેરાયેલો તે પુરૂષ હંમેશા પોતાની જીંદગી પર વિચાર કરે છે, તેથી તેનો સ્વભાવ ચીડીયત્ર થઈ

મહેરબાન સાહેબ, આપના ધ્યાન ઉપર મુકવા માગું છું કે તમારી શહેનશાહી યાકુતી ધાતુપાતને એકદમ બંધ કરે છે તે માટે ડબી નાં બે જલ્દી મોકલાવશો.

જોશી પરસોતમ દગલ,

જામખંભાલીયા.

જાયછે, તેના દીલમાંથી સઘળી આશા ગોયા નાણુદ થઈ ભંગ થઈ જાયછે. વધુ અને વધુ વીર્યનું જવું હમેશાં જારી રહેછે અને છેવટ તેનું મન તથા શરીર અત્યંત નિર્બલ અને નકામું થઈ પડેછે આવો દર્દી જડબુદ્ધિનો એટલે ઈડીયટ બનતો જાયછે, ઘેલો થઈ જાયછે અને છેવટ આપદ ત પણ કરેછે. આ કુટેવમાં પડેલાં માણસો દીંગણા થઈ જાયછે, તેમને ઘડપણ પણ જલદીથી આવેછે અને અર્શાકત તેમના પર એકદમ ગતબો કરેછે. વાઈ, ફેફસ, આંચકી, શરીરનું તણાવું અને અવયવોનું ટુંકા થઈ જવું એ સઘળું આ ખાતે ખરાખીનું પરિણામ છે. સાંધાઓનું પતલાપણું, આંખે અંધારાં આવવાં, નજરનું ટુંકાપણું, વાળનું ખરી પડવું, માથામાં પીડા, નાહિમત પણું, લાંબો વખત સુધી ઉભારહેવામાં અને બેસી રહેવામાં અશક્તતા, સવારના ખીછાનું ઊડવામાં કાંઈ અજબ કંટાળો અને કોઈપણ મન તેમજ તનના કામનો અણગમો, એ સઘળું એ કુટેવનાં પરિણામની નિશાની છે. આવા માણસોના હાથ હમેશાં ઠંડા અને બીના રહેછે અને એ વીર્યના ઘણા ખાતી થવાની નિશાની છે.

ખરાબ સોજત એ કુટેવનો શિક્ષક છે. ઘણું કરીને ઘણા નફરત નોકરો, મરીબ નાનાં બાળકોને એકુટેવ લાગુ કરેછે અને પછી તે ટેવનાં ભયંકર પરિણામોનિષે ચેતવણી આપવાને તેને કોઈ મક્કલુ નથી એટલે તેઓ તે ટેવમાં ચાલુ રહેછે. હલકા પ્રકારના નાવેલો અને વાર્તાઓ વાંચવાથી પણ આ કુટેવ લાગુ પડેછે.

જહાવા સાહેબ, આપની શહેનશાહી યાકુતીનો વારમ્વાર ઉપયોગ કરે છું અને તેનાથી મને સારો ફાયદો થયો છે માટે તમારી યાકુતીને હું ધન્ય વાદ આપું છું.

આદમએલી સુલતાનઅલી,

સુરત.

એક વખત અમુક બાળકને આપણે ઘણું ચંચળ અને કિ દા યાદ-શક્તિવાળું જોઈએ છીએ અને પાછળથી તે મુખી અને ઠોઠ થઈ ગયેલું. માલુમ પડે છે ત્યારે તેના પર આલસ કે કોઈ એવી ખીજ રીતનું તહોમત મુકવા પહેલાં તે, તે કુટેવનો ભોગ થઈ પડેલ છે કે નહિ તે તપાસવું. જોઈએ.

અફસોસ! કુદરતથીજ શ્રેષ્ઠ ભુદ્ધિવાન અને માનવમંડલના શણગાર-ગારરૂપ નિર્માણ થયેલા બાળા પુરૂષો આ કુટેવમાં પડી પુણી જાય છે. એ બાળક ખરેખર અંતઃકરણને કાતરનારી છે. આ કુટેવ માણસના શરીરને અને મનને તદ્દન નીર્જન કરી નાખે છે. તેનું મુખ્ય કારણ એ છે કે તેથી કુદરતના નિમેષા નિયંત્રમણેના સંબંધવગર બરાબર સંતોષ થતો નથી અને તેથી વધુને વધુ એ કુટેવની કીચા ચાલુ રાખવાની તેની ઈચ્છા મજબુત થતી જાય છે. વળી યોગ્ય ઉ-ભરે પહેાંચ્યા પહેલાં લાગુ પડેલી આ કુટેવ અતીશય નુકસાનકારક છે, કારણકે તેટલી નાની ઉંમરે વીર્ય પેદા થયેલું ન હોવાથી તે નીકળતું નથી અને તેથી આખા શરીરને આંચકા લાગે છે, શક્તિ ઘટે છે અને તે લાગ એટલેનો નાજો પડી જાય છે કે જ્યારે મનુષ્ય ઉંમરે પહેાંચે છે અને વીર્યની ઉત્પત્તિ થાય છે ત્યારે તે લાગ વીર્યને ટકાવી શકતો નથી અને તેથી જન્યૂત થયા સિવાય વીર્ય બહાર નીકળી પડે છે અને તેનું જીવનત્વ પાતળું અને પાણી જેવું થાય છે. વીર્યની ઉત્પત્તિ પહેલાં કે પછી એ કુટેવનું પરિણામ એ

વઈદિ શાસ્ત્રી, તમારી કીમતી શહેનશાહી યાકુતીએ મને ઘણો ફાયદો કરેલ છે અને ધાતુપાતને એકદમ સ્થાય કરે છે.

મહાદેવપુરી રામપુરીજી,

ખારા.

આવેછે કે, કેટલીક વખત વીર્ય વગરધ્વજાએજ બહાર પડેછે, કેટલીક વખત પેસાળની સાથે બહાર નીકળી જાયછે અને કેટલીક વખત ઝાડાની સાથે પણ નીકળી પડેછે. એ કુટેવની શરૂઆતમાં તો વીર્ય બહાર આવવા વખતે જેમ પણ પુરતો હોયછે અને આનંદ પણ ધણો આવેછે પણ જ્યારે તે કુટેવ જીતી પડેછે ત્યારે તે અવયોમાં અશક્તતા માણુમ પડેછે અને તેથી જરા પણ શક્તિ કે આનંદ વગર વીર્ય બહાર નીકળી પડેછે અને ધીમે ધીમે તે અવયવ પાતળો સંકોચાઈ ગયેલ અને કદમાં પણ ટુંકો પડી જાયછે અને તેથી કુદરતી આનંદ આપવાને તદ્દન અશક્ત થાયછે. એ કુટેવ મનુષ્યને મારી નખવાનું પોતાપર બહાનું લેતી નથી પણ તે જીવનતત્વને ઓછાં કરી શરીરમાં અનેક દરદોના પ્રવેશને માટે રસ્તો ઉઘાડી આપેછે. અને એ પ્રમાણે તે બીજાં દરદોના નામથી મોતનું કામ જગતી આપેછે. જેમ એ કુટેવ પુરૂષને પાયમાલ કરેછે, તેમ સ્ત્રીઓને પણ પાયમાલ કરેછે. ઘણી રૂપાડી મોહક અબલાઓ એ કુટેવથી પોતાના રંગરૂપને ખુએછે, વળી એ કુટેવથી સ્ત્રીઓના ગુણ અવયવમાંથી સફેદ પદાર્થ નીકળ્યા કરેછે. અનિયમિત, અત્યંત દુઃખદાયક રતુશ્રાવ તથા પેચુડીનું ખસી જવું પણ થાયછે. આમ થવામાં બીજા પણ કેટલાએક કારણો હોયછે, પણ સહથી મોઢામાં મોઢું કારણ તો હાથથી ગુણ અવયવને નગૃત કરવો એજ છે. એ કુટેવ ભવિષ્યમાં થનાર બાલકને વારસામાં મળેછે અને તેથી એ એ પ્રમાણે તે કુટેવ પેઢી દર પેઢી ઉતરતીજ રહેછે.

બહાલા શાસ્ત્રી, તમારી પ્રખ્યાત શહેનશાહી ચાકુતીની રખી ત્રણ વી.પી. થી રવાના કરશે.

હાજી હળીખ હાજી પીરમાહમદ,

મદરાસ.

આ કુટેવથી થયેલાં દર્દો બીજાં બધાં દર્દો કરતાં વધુ ભયંકર છે, એમ કહેવાનું કારણ એટલુંજ છે કે, તે દર્દો દર્દીનાં નશીબ ઉપર પણ અસર કરેછે, જ્યારે બીજાં દર્દો તેની પેઠે નસીબ ઉપર અસર કરતાં નથી.

જે જે માણસો આ કુટેવમાં સપડાયછે અને સપડાયછે, તેનું કારણ એજછે કે, તેઓ તેના પરિણામવિષે અજાણ્યા હોયછે. એટલા માટે દરેક જીવાન માણસને આ નિબંધથી એ કુટેવના પરિણામવિષે વાકેફ કરી તેના સામા થવાની અને તે દેવ અટકાવવાની એકદમ ચેતવણી આપીએ છીએ. આમા આપેલી સઘળી ચેતવણી અને ખુદશી શીખામણુ વાંચી તે કુટેવ માટે કંટાળો લાવી તેમાંથી મુક્ત થવાની સઘળી કોશીસો એકદમ કામે લગાડવી જોઈએ આ કુટેવ બંધ પાડવાને ગંભીર ચેતવણીની સાથે તેનાં ભયંકર પરિણામોવિષે છોકરાઓને પણ જાણીતા કરવા જોઈએ. કદાચ કોઈને એમ લાગશે કે, આવી નીચ દેવવિષે જે બાળક તદ્દન અજાણ્યું તેવાં બાળકને તે બાબતની ચેતવણી આપી તેનાં નિર્બળ અંતઃકરણને જોણીતુ કરવું એ ખરેખર ખેદકારક બીના છે. આવા વિચારથી કેટલાએક માન્યાપો, પોતાના છોકરાઓને એ બાબતમાં ચેતવણી આપવાના વિચારથી અટકે એ સ્વાભાવિક છે. કારણકે જે બાળક હયાતી ભોગવતી નથી તે બાબતવિષે ચેતવણી આપવી, એ, તે બાબત વિષે તેને એક જાતની યાદ આપવા બરોબર છે. પરંતુ આ બાબતવિષે તો લાંબા અનુભવથી એમ સિદ્ધ થયુંછે કે, છોકરાઓને તે

વધેદ શાસ્ત્રી, તમારી કીમતી શહેનશાહી ચાકુતીએ મને ઘણું ફાયદો કરેલ છે અને ધાતુપાતને એકદમ સ્થાપ કરે છે.

આણંદા અમીચંદ,
ખેલા.

આબતવિષે ચેતવણી આપવી એ ઘણું દરજ્જે ફાયદાકારક છે. મનુ-
ષ્ય જાતની વધારો કરનારી તે ચોક્કસ ઇંદ્રિના યોગ્ય ઉપયોગવિષે
લાયક સુચના, તે ઇંદ્રિસંબંધી ભૂલથી થતી ખામચાલીથી દુર રાખે-
છે. કુદરતી અમલ બળવવામાંજ તે ઇંદ્રિનો ઉપયોગ થવો જોઈએ.
એ બોધ પરણવાને લાયક થયેલ દરેક સ્ત્રીપુરુષને ઘણા જરૂરનો
છે. એ કુટેવમાં સપડાયલા કમનસીબોને જલદી જાણાવી દેવું જોઈ-
એ કે અસાધારણ વીર્યનું નકામું જવું તે, શરીરના બાંધાને તોડી
જીંદગીને હુકી કરેછે. જેને આ કુટેવ લાગુ પડી હોય તેને તે જ-
ગ્યાપર ગાહમ દેવો અથવા તો ‘લીકર એપીસપેસ્ટ્રીક્સ’ નામનું
પ્રવાહી લગાડવું, જેથી ત્યાં છાગળો ઉડી, એ નાશકારક ટેવ આગળ
વધતી અટકે. આ સિવાય એ કુટેવ અટકાવવાના જે જે ઉપાયો
જાણાય તે તે તુરત કામે લગાડવા જોઈએ.

આગળ જણાવવામાં આવ્યું છે કે કુદરતી અમલ બળવવામાંજ તે
ઇંદ્રિનો ઉપયોગ થવો જોઈએ, એ વાત પરણવાને લાયક થયેલ દ-
રેક સ્ત્રીપુરુષને કાને આવવી જોઈએ પણ પરણવા માટેની ચોક્કસ
ઉમ્મર કઈ છે તે ખાત્રીથી કહી શકાતું નથી; કારણકે જુદા જુદા
દેશનાં હવાપાણી અને મનુષ્યની તબીયત ઉપર તેનો આધાર રહેલો
છે. આપણા હિંદમાં હવાપાણી અને રહેવાસીઓવિષે વિચાર કરતાં
સ્ત્રીઓને માટે ચારથી સોળ વર્ષની પુરુષને માટે સત્તરથી પચ્ચીસ,
વર્ષની ઉમ્મર લગ્ન માટે નક્કી કરી દેવાની શક્ય છે. ધર્મશાસ્ત્રોનો
અને વૈદકશાસ્ત્રોનો મત તપાસતાં પણ લગભગ તેજ ઉમ્મર સ્ત્રી-

બહુલા સાહેબ, આપની રહેતેશાહી વાકુતીની પ્રજાચાતી શાંભળવાથી
ઘણાજ ખુશી થયો છું તો તમારી વાકુતીની ડળી બે વી. પી. થી મોકલાવશો.

લક્ષ્મીશંકર ધોલકીઆ,

કલકત્તા,

ઓ તથા પુરુષોને માટે પરણવાને લાયક ગણાયેલી છે. સોળ વર્ષથી નાની ઉમ્મરની સ્ત્રીમાં પચ્ચીશ વર્ષે નહિ પહોંચેલા પુરુષથી રહેલો ગર્ભ અધવયમાંજ પડી જાયછે. અથવા તો તેથી જે બાળક અવત રહે તે લાંબો વખત જીવી શકતું નથી અને કદાચ જીવેછે તો તેની સઘળી ઇંદ્રિઓ અત્યંત દુર્બળી રહેછે; માટે બાળસ્ત્રીમાં બાળપુરુષ-થી કદી પણ સંસારવ્વહાર થવો જોઈએ નહિ.

વળી આપણે હાલનાં જમાનાનાં ખુદલું જોઈએ છીએ કે બા-ળલગ્નથી વિદ્યા અને કળાઓનો જેવો જોઈએ તેવો અભ્યાસ થઈ શકતો નથી અને સંધાયેલાં જોડાંના સ્વભાવ પરસ્પર મળતા આવતા નથી. પરસ્પરની રાજીખુશીવગરનાં જોડાંઓનો વિવાહ તેઓની ઉપર ગોયા એક જાતની જુયરી નાખ્યાજેવો થાયછે, પુરુષને સ્ત્રી ગમતી નથી અને સ્ત્રીને પુરુષ ગમતો નથી. રાજીખુશીવગર માબા-પનાં અથવા તો આસપાસનાં લાગતાંવળગતાંઓનાં દુઆશુથી થતાં લગ્નો કદી સુખી નિવડતાં નથી અને તેનાં પરિણામ કાંઈ વેળા બહુ માઠાં આવેછે. તે જોડાંથી પેદા થતી પ્રજા ખરાબ ઉત્તન થા-યછે. જોકે છેક નાની ઉમ્મરમાં છોકરાં થઈ શકતાં નથી, પણ એ-વા ઘણા દાખલા મોજુદ છે કે અગિયાર વર્ષની બાળકીઓએ બા-ળકને જન્મ આપેલા છે. નાની બાળકાનું ગર્ભસ્થાન નાનુંજ હો-યછે અને તેથી તે કદાવર બાળકને જન્મ આપી શકે, એ સંભવ-થી તદ્દન ઉલટુંછે, જે વિષે વધારે સ્પષ્ટ વિવેચન આગળ કરવામાં આવશે હાલ તો બાળલગ્નથી થતા ગેરફાયદામાં જણાવવાનું કે

બહાવા સાહેબ, આપની શહેનશાહી યાકુતીનો વારમ્વાર ઉપયોગ કરું છું અને તેનાથી મને સારો ફાયદો થયો છે માટે તમારી યાકુતીને હું ધન્ય વાદ આપું છું.

હાજી તારમહમદ અબુબ, અકીયામ.

બાલક-માગાપેનાં બાલક-છોકરાં હીનસત્ત્વ અને અલપાયુ થતાં જાય છે એટલું જ નહિ, પણ કુદરતી કાયદેથી વિરુદ્ધ અચપણમાં ગરભ રહેવાથી ઘણી સ્ત્રીઓનાં બાંધા નખલા પડી જાય છે, તંદુરસ્તી નો નાશ થાય છે અને જીંદગી દુંકી થઈ જાય છે અને તેથી જ ધર્મ-શાસ્ત્ર અને વૈદકશાસ્ત્રનાં કરતાઓએ જગતનું ભલું કરવાના હેતુથી, પુરૂષોને વાસ્તે પચ્ચીશ વરષની વયને અને સ્ત્રીઓને માટે દુર જો-સવાના સમયને વિવાહનો વખત ઠરાવેલો છે આ વખત, સ્ત્રીઓને તેમજ પુરૂષોને માટે, પ્રજા ઉત્પન્ન કરનાર શક્તિની શરૂઆત છે; જે શક્તિ, સ્ત્રીઓમાં પચ્ચાશ વરષ સુધી અને પુરૂષોમાં તેથી પાયુ વધારે વખત સુધી ટકી રહે છે. પણ આ ઉપરથી એમ સમજવાનું નથી કે તે શરૂઆત તે, ઈન્દ્રિયના ઉપયોગની શરૂઆત છે; પણ એમ સમજવાનું છે કે, તે તેનાં ઉપયોગની લાયકાતની શરૂઆત છે. જુવાનીની શરૂઆત માત્રજ કાંઈ લગ્નને માટે પુરતી નથી. જોકે સ્ત્રી જન્મ પોતાની જુવાનીની શરૂઆતમાં પણ ગરભ ધારણ કરી શકે છે, પણ જે આપણે તંદુરસ્ત અને મજબુત બાંધાના બાલકની આશા રાખતા હોઈએ તો ગરભ ધારણને માટે જુવાનીની શરૂઆત પછી પણ થોડાં વરષના ગાળાની જરૂર છે અયોગ્ય વખતે અને કંઈપણ કાબજિના કામની હસ્તીને આધીન થવાથી ઇન્દ્રિ જલદીથી ખીનતા-કાત થઈ જાય છે એટલું જ નહિ પણ શરીરના જુદા જુદા અવય-વો પણ અશક્ત થઈ જાય છે. જે તરતની જુવાનીમાં વીર્યને બહાર

મહેરબાન સાહેબ, આપના ધ્યાન ઉપર મુકવા માગું છું કે તમારો શહેનશાહી ચાકુતી ધાતુપાતને એકદમ બંધ કરે છે તે માટે ડબ્બી નાં. જે જલ્દી મોકલાવશે.

હાજી અબુજકર હાજી નુરમામદ,
પુના.

માર્ગ ન આપવામાં આવે, તો તે વીર્ય શરીરમાં ઉતરી પુરૂષનાં બાંધાને મજબુત કરેછે. આ ઉપરથી સ્પષ્ટ સમજાય છે કે સ્ત્રી પુરૂષોની જીવાનીની શરૂઆતમાંજ કામસંબંધી વ્યવહાર તેઓનાં બાંધાને મજબુત થવામાં અટકાવ નાખેછે.

કુદરતના કાયદાવિરુદ્ધ કામસંબંધી વ્યવહારથીજ દુઃખ ઉત્પન્ન થાય છે, પણ લગ્ન થયાપછી પતિપત્ની વચ્ચે કામસંબંધી ગમે તેટલો અતિયોગ કરવામાં આવે તોપણ તેથી કાંઈ નુકશાન થતું નથી, એમ માનવું એ ઘણું ભુલ ભરેલું છે. કારણ કે આવા અતિયોગને માટે પણ કુદરતનો કાયદો ના પાડેછે. કુદરતનાં કાયદાના ગેરઉપયોગમાં કદીપણ માફી મળતીજ નથી. તેને ગુનાનાં પ્રમાણમાં વહેલી યા મહોડી શિક્ષા તો જરૂર ભોગવવીજ પડેછે. કામસંબંધી વ્યવહારના અતિયોગનું પરિણામ પરણેલી તેમજ વગર પરણેલી સ્ત્રીઓમાં પણ સરખુંજ છે, ઘણા પુરૂષો તેમજ સ્ત્રીઓ લગ્ન થતાં સુધી સ્વચ્છ અને નિતીમાન રહી વીર્યને ખોટે મારગે બહાર જવા દેતાં નથી, પણ પરણે છે કે તરતજ કામ સંબંધી વ્યવહારના અતિયોગમાં પડી જાય છે. વખતો વખત સ્ત્રીઓ સંબંધી કામના વિચાર પણ માણસના મનને ખાતી કરી નાખે છે અને તેથી પણ નમળાઈ પ્રાપ્ત થાય છે, ત્યારે સાક્ષાત અતિયોગ થી માણસ દુઃખી દુઃખી થઈ જાય તેમાં તો શું નવાઈ! આ પ્રમાણે કુદરતી કાયદાનો ભંગ મરણ વહેલું લાવવાનો એક ઉપાય છે. અતિ-

વર્ગ સાચી, તમારી પ્રજામાં શકેનશાકી ચાકુતીની ડબી નાં ચાર ટપાલ રસ્તે મોકલાવવા મહેરબાની કરશો.

દેશાધિ રણછોડદાસ દાદાભાઈ,
ભાલોદ.

યોગથી નજળાઇ પ્રાપ્ત થયા પછી ઉત્પન્ન કરેલાં આત્મકો નાની વયમાં ગુજરી જાય એમાં પણ કાંઈ નવાઈ નથી કારણકે જે જીવનતત્ત્વ તેને મલત્રું જોઈએ તે તત્ત્વ તેનાં માઆપોએ કામસગંધી અતિયોગમાં પહેલેથી જ વાપરી નાખેલું હોય છે. થોડી મીનીટના સુખને માટે પોતાનાં તેમજ લવિષ્યનાં આત્મજન્યાંના આખા લવના સુખમાં ખડેત્ર પહોંચાડવી એ કેટલી અફસોસની વાત છે ! પુરૂષના વીર્યને સોયની અણીપર ચડે એટલો પણ ભાગ જો સુક્ષ્મદર્શક યંત્રથી તપાસવામાં આવે તો તેમાં જીવનનાં તત્ત્વો ઘણાં માત્રુમ પડે છે અને તેથી તેવાં જીવનતત્ત્વો જો ઘણાં જાય તો પૂરૂષ શક્તિહીન થાય તેમાં કાંઈ નવાઈ નથી વીર્યનો અમુક ભાગ તેથી આળીશગણા લોહીની જરાજર થાય છે, ત્યારે વિચાર કરો કે કુમારગે, કવજતે અને કુટેવથી જતુ વીર્ય તેથી આલીશગણા શરીરનાંથી જતા લોહીની જરાજર છે, ઘણું લોહી જવાથી મનુષ્યને ક્ષય, અજીરણ, મનની અનવસ્થિતિ, દમ, યાદશક્તિનું ગુમ થવું અને ટુંકામાં શરીરના દરેક અવયવમાં ખામી ઉત્પન્ન થાય છે અને તેથી સાખીત થાય છે કે તે પ્રમાણે વીર્યના જવાથી પણ તેજ રદ્દો ઉત્પન્ન થાય છે. આ અતિયોગના ભોગ થઈ પડેલા દરદીને આખરે જ્યારે ડાકટરની સલાહ લેવાની જરૂર પડે છે ત્યારે તેના ડાકટરને કે વછઠ્ઠ

મહેરબાન, મારા એક મીતરે તમારી પ્રજ્ઞાત શહેનશાહી ચાકુતી વપરવાની મને સલાહ આપી છે તેથી મેં ત્રણ ડબ્બીઓ વાપરી છે અને મને ઘણોજ ફાયદો થયો છે.

હાજી મહમદ સાદીક નીમાઝી,

મુંબઈ.

ને તેણે કામસગંધી વ્યવહારમાં અતિયોગ કર્યો છે એવો શક ક્વાચિતજ આવે છે તેથી તે તેને અતિયોગથી દુર રહેવાની ભવામણ કીધાવગરજ દવા ચાલુ કરે છે આ પ્રમાણે ખરી હકીકત જાણ્યા સિવાય કીધેલા ઉપયોગથી દરદીને આરામ થતો નથી.

વળી કામસગંધી વ્યવહારના અતિયોગને લીધે પુરતજ નખલાઇ થવાની અસર મજબુત માણસપર થતી નથી અને તેથી તે અતિયોગ તેને નુકશાન કારક નથી, એમ તો સમજવું જોઇએ નહીં. તેવા માણસ ને પુરત નહિ તો થોડી મુક્ત પછી એ અતિયોગનું પરિણામ જરૂર માલુમ પડે છે અને તેના શરીરનો ખાંધો ધીમે ધીમે નખજો થતો જાય છે મરજીસિવાય જોઇડક વીર્ય બહાર આવે છે અને છેવટે આગલ વરણુવેલી બચંકર સ્થિતિમાં તે આવી પડે છે.

કામસગંધી વ્યવહારનો અતિયોગ સ્ત્રી કરતાં પુરૂષને વધારે નુકશાનકારક છે હજી ન હોય અથવા કંટાળો હોય ત્યારેજ તે વ્યવહાર સ્ત્રીને બચંકર નુકશાન કરનાર નીવડે છે આમ કહેવાની મતલબ એવી નથી કે અતિયોગ સ્ત્રીને લાગુ નથી પડતો પણ સ્ત્રી કરતાં પુરૂષને તેથી વધારે સાવચેતી રાખવાની જરૂર છે. એમ સમજવાનું છે. વળી સ્ત્રી તથા પુરૂષ એ જાનને અતિયોગનું પરિણામ કુંવારી તેમજ પરણેલી સ્થિતિમાં પણ સરખાજ છે, માટે પરણ્યા પછી ભોગ વિલાસમાં અ-

બંદાલા સાહેબ તમારી શહેનશાહી ચાકુતી મને મોટી મદદગાર નીવડી છે હું ચાહું છું કે તેનો ઘણોજ ફેલાવો થાય.

સોની અમરસી રામજી,
માલીયા હાટીના.

તત્કાલ જોડાવું એ ખરેખર ચેતનશક્તિને સુકાવી નાખવાનો આકરો ઉપાય છે. ધણી વખત અતિ સ્ત્રીસંગની ટેવ ખાવાપીવાની, કામકરવાની અને ઉંઘવાની ટેવજેવી થઈ જાય છે માણસ જેમ જેમ વધારે તે વધારે સ્ત્રીસંગ કરેછે તેમ તેમ તેને તે ઇચ્છા વધારેને વધારે વધતી જાયછે અને તેથી તેનું પરિણામ છેવટ જલુ ભય ભરેલું થઈ પડે છે.

ધણા જીવાન માણસોની સાધારણ કરિયાદ આપણે વખતો-વખત સાંભલીએ છીએ કે તેઓને સ્વપ્નમાં, પેસાળેમાં અથવા એમને એમ સહેજ આંચકાએ પણ વીર્ય નીકળી જાય છે. આ પ્રમાણે ઇચ્છા-સિવાય વીર્યનું નીકળવું ધાતુક્ષય રોગથી ચોલખાય છે. આનું પહેલું કારણ હાથરસ, ખીજી અતિ સ્ત્રીસંગ અને ત્રીજી કારણ સખત અભ્યાસ છે. આ મુખ્ય કારણોસિવાય નાનાં મોટાં બીજાં કારણો છે. અસાધારણ વીર્યના જવાથી માણસ નામરદ યા નપુંસક બની જાય છે અને કદાચ જો તે તદ્દન નપુંસક થતો નથી તોપણ કામવિલાસ વખતે તેને ધણા થોડાજ સુંખની સાથે વીર્યનું નીકળી જવું થાય છે, અથવા તો તે ક્રીયા કરવામાં તેને કંટાળો આવે છે, અથવા તો સ્ત્રીની પાસે જતાં તેને શરમ આવે છે, અસાધારણ વીર્યનું જવું લાંબી મુદતસુધી ચાલુ રહે તો તેનું વીર્ય, ગરલ ઉત્પન્ન કરવાના ખાસ ગુણમાંથી નીકળી જાય છે, વલી અસાધારણ વીર્યના જવાથી ખાધરાપણું, ખાધાપછી ઉલટી, ચામડીનો શીકકો, ઘોળો, ખીહામણો દેખાવ, શરીરનું નજીવું પડીજવું, થોડી પણ મહેનતથી વધારે થાક લાગવો, બોલવામાં અચકાવું કલ્પના,

ઠંડાલા શાસ્ત્રી, તમારી પ્રખ્યાત શહેનશાહી ચાકુતીની ડબી ત્રણ વી.પી. થી રવાના કરશે.

હાજી ઈસા હાજી અખા સકુર,
કોકાનાડા,

શક્તિ તથા યાદદસ્તનું કમી થવું, હાથનું ધરજવું વગેરે અનેક દર્દો ઉત્પન્ન થાય છે; જેમ જેમ તે દરદ વધારે જડ ધાતુનું જાય છે તેમ તેમ ઉપર ખનાવેલાં દરદોમાં ધીમે ધીમે વધારો થતો જાય છે. જે મનુષ્યનાં કામો અનિયમિતપણાને બદલે નિયમિતપણામાં થાય તો કેવું સારું? કારણકે નિયમિતપણું એ જીવગીતે માટે અતિશય સહીસહ્યમત કાયદો છે. કામચલાસમાં અનિયમિતપણું તેના ભાગ લેનારને જ નહિ પણ તેથી ઉત્પન્ન થતાં બાલકને પણ મનની તથા તનની શક્તિમાં ગંભીર ઇજા કરે છે. પોતાની બેદરકાર ચાલથી બીજાને નુકશાન કરવાનો હક કોઈને નથી; તેથી એમ સાચીત થાય છે કે રોગીષ્ટ અને નબળા બાંધાનાં બાલકો ઉત્પન્ન કરનારા માણસો ધન્યરના અપરાધી છે; કારણકે દરેક બાલકને પોતાને તંદુરસ્ત બાંધો અને તંદુરસ્ત ઈન્દ્રિયો મલવાનો હક છે. અવાં બાલકો કેમ ઉત્પન્ન થાય એ માખ્યાપ થવા કાયક દરેક ત્વો પુરૂષનાં જાણનાં આવે તો કેવું સારું?

અફસોસ છે કે આ વધારે અગત્યની બાબતપર લોકોનો મોટો ભાગ બેદરકાર છે. જનાવરોને ઉછેરવાને વારતે જોઈતા નિયમોઉપર ધ્યાન આપવું અને તેનો અભ્યાસ કરવો, પણ મજબુત અને તંદુરસ્ત બાંધાવાનાં બાલકો ઉત્પન્ન કરવા માં અને ઉછેરવામાં, કાંઈ ધ્યાન ન આપવું એ કેવી મુખર્ધિ? “ઝાડ તેવું ફલ” એ કહેવત પ્રમાણે બાલક તેના માખ્યાપનો એક નમુનો છે. માતા-પિતાના ગુણદોષો બાલકના વારસામાં મળે છે. જે ગુણો માખ્યાપમાં

વર્ધિ સાસ્ત્રી, તમારી પ્રખ્યાત શહેનશાહી ચાકુતીની ડબી નાં ચાર ટપાસ રસ્તે મોકલાવવા મહેરબાની કરશો.

૫૫૩ી સુમાર ઉમર,
અલીયાબાડા.

હોતા નથી તે ગુણો તેનાં છોકરામાં પણ હોતા નથી; તેની રી
તે દરેક માખાપમાં માતાપિતાના ભેગા ગુણોનો સમાવેશ થાયછે.
સારા અથવા ખરાબ બાંધાનું થવું તથા તંદુરસ્ત અને નાબુક
મનના થવું વગેરે ગુણ અને ખાસીયતો બાલકમાં ઓધે ઉતરવાં,
એનો સઘળો આધાર મતાપિતા ઉપર રહેલોછે. ગર્ભ રહેતી વખ-
તે માતાપિતાના મનમાં જેવા વિચારો તન મનની નીતિ અને બી-
જી અનેક લાગણીવિષે દોડતા હોય, તેવા વિચારો અને તેની નીતિ-
વાળું બાલક તે ગર્ભથી ઉત્પન્ન થાયછે. તેટલા માટેજ કહેલું છે
કે, દુર બેઠેલી સ્ત્રીએ દુર બેસવાના દિવસોમાં પોનાના પંતિથી દુર
રહેવું, દિવસે ઉઘવું નહિ, આંખ આંજવી નહિ, રડવું નહિ, નહા-
વું નહિ, નખ ઉતારવા નહિ, દોડવું નહિ, દસવું નહિ, ઘણું બો-
લવું નહિ, ઘણું સાંભળવું નહિ, જમી ન ખોતરવી નહિ, બહુ પવ-
ન ખાવો નહિ અને મહેનત પણ કરવી નહિ. આ સઘળા નિયમો
જે, આર્યધર્મશાસ્ત્રમાં લખવામાં આવેલા છે, તેને અનુસરીને વૈદક-
શાસ્ત્રમાં તેનાં કારણો બતાવેલાં છે; માટે દુર બેસવાના દિવસોમાં
દિવસે ઉઘવાથી તે સ્ત્રીને જે ગર્ભ રહેછે તે બહુ નિદ્રા વાળો,
આંજણુ આંજવાથી આંધળો, રડવાથી આંખની ખામી વાળો, નહા-
વાથી દુઃખદમીયલ રવજાવવાળો, નખ કાપવાથી ખરાબ નખવાળો
અને બહુ બોલવાથી મકબૂલીયો થાયછે; તેમજ અત્યંત દસવાથી
અવતરેલ બાલકનાં દાંત, હોઠ, તાલવું તથા જીભ કાળાં થાયછે.
બહુ સાંભળવાથી બહેરું, જમીન ખોતરવાથી ટાલવાળું, બહુ પવ-

નહાલા સાહેબ, આપની શહેનશાહી યાકુતીની પ્રખ્યાતી સાંભળવાથી
ધણેજ ખુશી થયો છું તો તમારી યાકુતીની ડબી બે વી. પી થી મોકલાવશે.

હાજી સાહેબાદમદ ઉમર,

૨ ગુન,

ન ખાવાથી ઘેલું અને ઘણી મહેનત કરવાથી બાલક કઠરપૂં
અવતરે પ્રે; એટલાજ માટે સ્ત્રીએ દુર ખેસવાના વખતમાં ઉપર
જણાવેલા સર્વ ચાળા અને કામેથી દુર રહેવું.

દુર ખેસવાના દિવસોમાં સ્ત્રીએ પત્નિના સ યોગથી દુર રહેવું
જોમએ, કારણ કે જેમ નદીના પ્રવાહમાં નાખેલી વસ્તુ ઉપર જમ
શક્તિ નથી તેમ દુર ખેસવાના દિવસોમાં લોહી વહેતું છતાં નાખેલું
વીર્ય ટકી શકતું નથી. કહાય ટકે તો પહેલે દિવસે પ્રસવવખતે જ
મરણ પામેછું. દુર ખેસવાને બીજે દિવસે સ્ત્રી સંગ કરવાથી ઉત્પ-
ન્ન થનાર બાળક સુવાયડમંજ મરણ પામે છે અને ત્રીજે દિવસે
સંગ કરવાથી ઉત્પન્ન થનાર બાળક અપુર્ણ અંગવાળું અને
ઓછા આયુષ્ય વાળું થાય છે; પણ દુર ખેસવાના દિવસ પુ-
રા થયાપછી સંગ કરવાથી ઉત્પન્ન થનાર બાળક મોટી આવરદાવા-
ળું અને તંદુરસ્ત જન્મે છે.

જ્યારે બાળક ગર્ભમાં હોય છે ત્યારે જે કારણો તેની માતાપર
અસર કરે છે, તે કારણો તે બાળક પર પણ અસર કરે છે. જે મા-
તાને તનનું દુઃખ હોય છે તો બાળકને પણ તનનું દુઃખ થાય છે;
એટલા માટે ગર્ભ વાળી સ્ત્રીએ ગર્ભ રહે તે દિવસથી શાન્ત મન
રાખવું, ચોખ્ખાઈથી રહેવું, સફેદ કપડાં પહેરવાં, ગોળ અને એ-
બીયલ માણસને અડવું નહિ, ખરાબ વાત, બહીક ઉપજો એવી
ચીજો અને તેવી જાતોપર ધ્યાન આપવું નહિ, સુકાયેલું, ટાઢુ, સળી
ગયેલું અને બકાઈ ગયેલું અન્ન ખાવું નહિ, ખુશી ખુશાલીના પ્રસંગ

બહાવા સાહેબ, આપની શહેનશાહી યાકુતીનો વરમ્બાર ઉપયોગ કરે છું
અને તેનાથી મને સારો ફાયદો થયો છે માટે તમારી યાકુતીને હું ધન્યવાદ
આપું છું.

જવાબાઈ બનાબાઈ
રામોડી.

સિવાય ધરની બહાર જવું નહિ અને ભુતના રહેઠાણ વાળી કહેવા
તી જગ્યાએ અને કોઈ મરી જાય તેને પાથરણે બેસવાવગેરે જગ્યા
એ પણ જવું નહિ. મોટે સાદે બોલવું નહિ અને એવી બીજી પણ
ગર્ભને અડચણ કરનારી જે જે બાબતો જણાય તે છોડી દેવી શરી-
રને બહુ મહેનત પણ આપવી નહિ, સુવાનો ખાટો વા પત્ર ગ ઉંચો
ન બેઠાએ; પણ તે બહુ મોટો હોવો જોઈએ અને સ્વચ્છ પાથરેલો
જોઈએ. વળી સુતી વખતે હલકાં કપડાંજ શરિર પર પહેરવાં જોઈ-
એ. જમતી વખતે બહુ મેવા મસાલાના રીચ ખોરાકને બદલે સાદો
પૈષ્ટિક અને રૂચિવાળો ખોરાક લેવો. આ સધળી વર્ણવેલી બાબતો-
પર છુટક થવાના વખત સુધી ધ્યાન આપવાનું છે. સ્ત્રીની ઇચ્છા
પરિપૂર્ણ થવામાં ખામી આવે, તો તે ખામી બાળકના અવયવોમાં
ઉતરે છે. તેમ શોક, દિલગીરી, ગુસ્સો અસંતોષ વગેરે દિલનાં દુઃખો
જે ગર્ભવાળી સ્ત્રીને હોય, તો તેની અસર પણ તેના બાળકમાં ઉ-
તરે છે. ઘોડાપર, પંદાડપર, હાથીપર યા એવી ઉંચી જગ્યાપર ચઢવું,
કસરત કરવી, ઉતાવળે ચાલવું, પાણીમાં ચાલવું, કળાઓ કરવો,
આળસ ખાવી અને તીખાં ઉનાં, ખાટાં તથા ભારે પકવાનો ખાવાં,
દિવસના સૂવું અને રાતના જાગવું, તેમજ ઉભે પગે બેસવું વગેરે
બાબતોનો પણ ગર્ભવાળી સ્ત્રીએ ત્યાગ કરવો.

ગર્ભ રહ્યાપછી સ્ત્રીને જુદી જુદી ચીજ ખાવાની ઇચ્છા થા-
ય છે ત્યારે, જે તેણીની મરજીમાફકના પદાર્થો આપવામાં આવે તો
શુરવીર અને લાંબી આયુરદાવાળા બાળકને તેણી જન્મ આપે છે;

મહેરબાન રાહેબ, આપના ધ્યાન ઉપર મુકવા માગું છું કે તમારું
શહેનશાહી યાકુતી ધાતુપાતને એકદમ બંધ કરે છે તે માટે ડબી નાં બે
જલ્દી મેકલાવશો.

આરોન સી. એન્ડ સન્સ,
કાનાનોર.

પણ એટલી સંભાળ રાખવાની જરૂર છે કે ગરભને ધ્રુવ કરે એવી વસ્તુ નહિ આપવી જોઈએ. બાળકોના મનની ખાસીયતોને માખાપની કુશળતા અસર થાય છે. જો ગરભ રહેવાના વખત પહેલાં સ્ત્રી-પુરુષવચ્ચે કંકાસ થાય તો બાળક કઠુઆખોર થાય છે. અતિ દારૂ પીનારાં છાકરાં માખાપો, થોડી અકકલવાળાં અને ખોડવાળાં બાળકોને ઉત્પન્ન કરે છે. વખતે એમ પણ જને છે કે પહેલું જન્મેલું બાળક મંદબુદ્ધિનું અને તાંદુરસ્તીવચરનું હોય છે જ્યારે પછીનાં બાળકો હુશીઆર અને તાંદુરસ્ત થાય છે અથવા તો પહેલું બાળક હુશીઆર અને તાંદુરસ્ત હોય છે તો પછીનાં બાળકો અશક્ત અને કમસમજનાં હોય છે. આમ થવાનાં કારણો પણ ઉપરનો નિયમ વાંચવાથી તુરત ધ્યાનમાં આવે છે.

ઉપરની સચળી હકીકત ઉપરથી હવે એમ ખુલ્લું સમજાયું હશે કે જ્યારે જોકું દુઃખીદાલતનાં હોય ત્યારે તેઓએ છોકરાંની ઉત્પત્તિ નહિ કરવી જોઈએ; કારણ કે તેવી સ્થિતિમાં રહેલા ગરભથી ઉત્પન્ન થયેલું બાળક તેઓને બોજાવેલું અને દુઃખ ઉત્પન્ન કરનારું થઈ પડે છે. માતાની દરેક ભુલ ગરભ રહેવાનાં વખતથી તે બાળકના જન્મ સુધી બાળકને હાનિકારક થઈ પડે છે. ગરભ રહેતી વખતે જન્મેલાં પેત્રપીતાનાં ગુણ બાળકને આપે છે પણ ગરભદ્વારણના વખતથી તે તેના જન્મસુધીમાં તો માતાના જ ગુણોની અસર બાલકપર લાગુ રહે છે. મહિનાવાલી સ્ત્રી જો ભારે ખોરાક ખાય તો બાળકને કંઠગાલનું દરદ થાય છે. જો તેને લાંબા વખત સુધી બેસવાની ટેવ હોય તો બાલક નાજલા બાંધાનું થાય છે. કાઠપણ નાલાયક અઉપદાલેવામાં

બહાલા સાહેબ તમારી શહેનશાહી યાકુતી અને મોટી મદદગાર નીવડી છે હું ચાહું છું કે તેનો ધણેજ ફેલાવો થાય.

સોની પાસોતય દેવશ,

ગણિદ.

આવેનેા બાલક ખરાબ સ્વભાવવાળું થાયછે, કોઈપણ પારાની મેલ-
વણીવાળું ઓપવ આપવામાં આવે તો બાલકને ગાંઠ તથા ખડીના
રામની અસર પહેલેથીજ થાયછે તેને 'કિવનાઈન' આપવામાં આવે
તો બાલકની જહારતી ઇદ્રિયોમાં એટલે મુખ્યત્વેકરીને સાંભલવામાં
અને જોવામાં ખામી પેદા થાયછે. જો તેને કોઈપણ કારણથી અરી-
ણશાંતિ દવા આપવામાં આવે તો બાલકનું કલેષું અશક્ત અને
ખાંતરમાં કબજ થાયછે, મહીનાવાડી સ્ત્રી જેને જાહુ મહેનત કરે અ-
શક્ત તો જો તેને હંમેશ યાદેલી સ્થિતિમાં રાખવામાં આવે, તો
તેનું બાલક ખામી ભરેલું, ચહેરામાં, શરીરમાં અને બોલવામાં સ-
મતોભવગરનું, તેમજ એડેળ થાયછે, ગરબમાં રહેલા બાલકને જો-
કે કુદરતે ધણો સારો અચાવ કરી રાખેલો છે, તો પણ ગરબ ર-
ખાપછી સ્ત્રીપુરૂષવચ્ચેનો સંબંધ બધ રાખવો જોઈએ. આ પ્રમાણે
જંગમી લોકોમાં અને પશુવંશોમાં પણ સિવાજ ચાલેછે; છતાં અ-
સોસ છે કે સુધરેલા લોકોમાં તે સંબંધી ભયંકર ભુલો થાયછે.
મરબ રખાપછી જો તે સંબંધ જરી રાખવામાં આવે તો ઉ-
ત્પન્ન થનાર બાલકોના અવયવોની રચનામાં ખામી ઉત્પન્ન થાયછે.
આવા વખતમાં કામનું વલણ અટકવવાને સ્ત્રીપુરૂષનું સુવાનું બીજા-
નું જુદું રાખવું જરૂરનું છે. ગરબવાડી સ્થિતિમાં વખતો વખત
સંબંધ થનાર બાલક કમજોર અને અશક્ત થાયછે. એટલુંજ
નહિ પણ, તેથી ઘણી વખત મરબ અધુરે પડેછે તેમજ સ્ત્રીની છુ-
પી ઇન્દ્રિયાં ઘણાક દર્દો, સ્ત્રીનું જલદીથી ઘસાઇ જવું અને બાલ-

બહાલા શાસ્ત્રી, તમારી પ્રખ્યાત શહેનશાહી યાકુતીની ડબી ત્રણ વી.પી.
થી રવાના કરશે.

અમદાવાદેસેન અમદાવાદેર,
દાચીન.

કાનો નાની વયમાં નાશ, એ સ્વચ્છ મહિનાવાની સ્થિતિના વખત માં સ્ત્રીપુરુષવચ્ચેના સ્વચ્છપ્રવૃત્તિ પરિણામ છે; એટલું જ નહિ પણ ઉત્પન્ન થનારાં બાલકમાં, માતાપિતા મનને વશ ન કરી શકનારો બુદ્ધિસો પણ એધે ઉતરે છે.

ગરભ રહેવાપછી પોતાના પહેલાનાં નાના બાલકને ધવરાવવું, એ માતા, ધાવનાર બાલક અને ગરભમાં રહેલ બાલક, એ ત્રણેને નુકશાનકારક છે. આવી રીતે બાલકને ધવરાવાથી હિમ્મત અધુરે જાય છે અને કદાચ બાલક જન્મ પામે છે તો તે સરો લાગેલા ફલની માફક ધીમે ધીમે દુર્બલ થઈ મરણ પામે છે.

માતાના દુધની માફક ધવાડવા રાખેલી આયાનું દુધ પણ બાલકપર અસર કરે છે, માતાં તથા ધવાડવા રાખેલી સ્ત્રી તાંદુરસ્ત હોય તોજ બાલક તાંદુરસ્ત આંધો પડે છે. ધવાડવા રાખેલી આયા માટે (આજ કાલની ફેશનની શ્રીશ્રીઆરીમાં ચડી રહેલી પ્રજાએ) ખાસ ધ્યાન આપવું જોઈએ. માતા (જો ખરેખરજ પોતાના શરીરની તાંદુરસ્ત તબીયતને લીધે) પોતાના બાલકને માટે ધવરાવનારી સ્ત્રી રાખે, તો તેણી પોતાના જાતની, મધ્યમ કદની, જુવાન, કસાપણ રોગવગરની, નમ્ર સ્વભાવની, લોભરહિત, તદ્દન હેશવગરની પણ નહિ, સ્વચ્છ દુધવાળી, લાંગાહોડ વગરની, ગોઠ થાનવાળી, શરીરના સઘળા સાંજુત અવયવોવાળી, અરીણુવગેરે ફેરી વસ્તુને નહિ અડકનારી, હેવાત બાલકવાળી, બાલકપર વહાલ રાખનારી, નીચ કામ નહિ કરનારી, સારા ખાતદાનની અને બીજા પણ એવા સારા ગુણોવાળી હોવી

વઈદ શાસ્ત્રી, તમારી કીમતી રહેનશાહી યાકુતીએ મને ઘણો ફાયદો કરેલ છે અને ધાતુપાતને એકદમ સ્થાપ કરે છે.

ઈસમાલ તારમામદ,

ધાંટવડ.

જોઈએ. ધરરાવનારી જો ઉંચા ધાનવાત્રી હોય તો તેને ધાનના
ખાલક બનાવેર થાયછે, લાંબા ધાનવાત્રી ધરરાવનારીની છોકરાંનું
નાક અને મોઢું દબાયછે. અને વખતે નેમાંથી 'ખાલકનું' મરણ પ-
ણ નીપજેછે. ધરરાવતી વખતે ધરરાવનારીએ ખાલકના મથાપર હાથ
રાખવો જોઈએ. વત્રી ધરરાવ નારી પણ એકજ હોવી જોઈએ;
કારણ કે જુદાં જુદાં ધાવણ ધાવતી! ખાલકના શરીરમાં અનેક રો-
ગો જન્મ પામેછે. ખાલકને ધરરાવવાનું થર કરતી વખતે હંમેશાં
થોડું દુધ ખહાર કઢી નાખવું જોઈએ. જો તેમ કર્યાવગર ધરરા-
વવામાં આવે તો દુધથી ભરેલાં ધાનમાંથી દુધના જોસખંધ વહેવા-
થી ખાલકને દમ અને તેને લેગતા ખીન રોગપણ ઉત્પન્ન થાયછે.
ગુસ્સાથી અને દીલગીરીથી તેમજ અચ્છાંતર અમાવથી સ્ત્રીનું દુધ
બધી જાયછે; માટે અચ્છાંતર પ્યાર રાખનારી અને દીલગીરી તથા
ગુસ્સાવગરની સ્ત્રી ધરરાવવા માટે રાખતી. વત્રી ધરરાવનારીદુષ્ટનક
પેતાના ખાલકને સોંપવા પહેલાં, તે ધરરાવનારીના દુધની તપાસ
લેવાની ખહુ જરૂરીયાત છે. દુધને પાણીમાં નાખવાથી જો તે તે-
ની સાથે મલી જાય, શીણ ન દેખાય, પાણીમાં દોરાના વરની પેઠે
દુધ ફૂંચા ન કરે, ઉપર તરી ન આવે, અને ફડી ન જાય, પણ
સ્વચ્છ અને સફેદ દેખાય, તો તે દુધને લાયક માનવું. ભુખી, શો-
કમાં ગરક થયેલો, થડેલો, ધાતુના ખગાડવાલો, હમેલવાલો, તાવથી
પીડાતો, ખહુ નખલો, ખહુ જાડો અને અજીર્ણ વગેરે રોગવાલો
ધરરાવનારીનું ધાવણ, ખાલકના શરીરમાં અનેક જાતના રોગો ઉત્પન્ન
કરે છે.

મહેરખાન, મારા એક મીતરે તમારી પ્રખ્યાત શહેનશાહી ચાકુતી વપ-
રવાની મને સલાહ આપી છે તેથી મેં ત્રણ રૂબીઆ વાપરી છે અને મને
ધણેજ ફાયદો થયો છે.

અબદુલઅઝીઝ અબદુલવાહબ,
પોલીથેરી.

તનના કૌવતની જરૂરીઆતના પ્રમાણમાં જ મનના કૌવતની પણ જરૂર છે. સાધારણ બુદ્ધિનાં છોકરાં તો ઘણાં ઉત્પન્ન થઈ શકે પણ તેજ બુદ્ધિવાળાં છોકરાં પેદા કેમ થઈ શકે, એ બાબત બહુ જરૂરનું છે. બાળકના જન્મ પછી તેને બુદ્ધિમાન કરવાના સ્વ-ધર્મા પ્રયત્નો કામે લગાડવા કરતાં, બાળક જ્યારે ગર્ભમાં હોય ત્યારે તેને બુદ્ધિમાન કરવાને તેની માતાનું પ્રયત્ન વધારે સફળ ઉતરે છે. ગર્ભમાં રહેલાં બાળકની મનની કેળવણી ખીલવાનો વખત ગર્ભના પાંચમા મહિના પછીનો છે. પહેલા પાંચ મહિના તો માતાએ પોતાના શરીરને તંદુરસ્તીવાળું રાખી, અને તેટલી કશરત આપવી, જેથી બાળકના શરીરના બાંધાની ખીલવણીનો પાયો રચાય છે. પણ પાંચમાં મહિના પછી બાળકનું મગજ ખીલે છે ત્યારે માતાએ પોતાની બુદ્ધિ વધે એવાં પુસ્તકોનો સારી પેઠે અભ્યાસ કરવો જોઈએ. ગર્ભમાં રહેલા બાળકના મનનું કૌવત વધારવાનો એજ ઉત્તમ રસ્તો છે. માતા જો પોતાના બાળકને એક છટાદાર બોલનાર કરવા માગતી હોય, તો તેણીએ ઘણાં ઉત્તમ બાપણો સાંભળવાં જોઈએ અને બીની શકે તો આપવાં પણ જોઈએ. પણ જો ઉત્તમ ચિત્રકાર કરવા માગતી હોય તો તેણીએ સારાં સારાં ચિત્રો જોવાં જોઈએ, તે વિષે મનમાં વિચાર કર્યા કરવો જોઈએ અને ચિત્રો દોરવાની કૌશીશ કરવી જોઈએ. એજ પ્રમાણે બાળકને જે જે વિષયમાં ઉત્તમ બનાવવાની ઇચ્છા હોય, તે તે વિષયનો વિચાર અને ખ્યાલ તેની માતાએ કરવો જોઈએ; તેમજ તે તે વિષયમાં હુશિઆર અને પ્રવીણ થવાની અથવા તે શીખવા મંડવાની અને

બહાલો સાહેબ તમારી શહેનશાહી યાકુતી મને મોટી મદદગાર નીવડી છે હું ચાહું છું કે તેનો ઘણોજ ફેલાવો થાય.

અમદાવાદ કાદર હુસેનઅલી,

સુરત.

જાણવાની કાશીશ તેણીએ કરવી જોઇએ. એકજ માતાનાં બે છોકરાંમાં ઉપર પ્રમાણે કેળવણી મળેલું બાળક વધારે હુશિઆર થાય છે અને કેળવણી વગરનું બાળક ગાફલ રહે છે. આ ઉપરથી આપણે સિદ્ધ કરી શકીએ છીએ કે, ગર્ભવાળી સ્ત્રીના મનની લાગણી ગર્ભમાં રહેલા બાલકઉપર થાય છે ગર્ભવાળી સ્ત્રીને કદાચ કાંઈ કદરૂપા પુરૂષસાથે વાતચિત કરવાનો પ્રસંગ આવે અને પછી તે પુરૂષના રંગ, રૂપ અને અહેરાનો તેણીને વિચાર આવ્યા કરે તો તેણીનું બાલકપણ તેવુંજ કદરૂપુ થાય છે. જો બાળકને બહાદુર અને હિમ્મતવાન બનાવવાની ઇચ્છા હોય તો હમેલવાળી સ્ત્રીએ બહાદુર અને હિમ્મતવાન થવું જોઇએ ધાર્તી અને ભયની અસર પણ ગર્ભમાં રહેલા બાળક ઉપર થાય છે. જો તેના વખતમાં બાળક જન્મ પામે તો તે તરત મરી જાય છે અથવા થોડા મહિના સુધી જીવીને મરી જાય છે અને કદાચ લાંબો વખત જીવે છે તો તે મુર્ખજ રહે છે.

પિતા અને માતા બન્ને તંદુરસ્ત હોય તો બાળક પણ તંદુરસ્ત અવતરે છે અને જો બન્નેગાંથી એક પણ ન મળુ. હોય તો બાળક પણ ન મળું અવતરે છે અશક્ત માઆપોનાં છોકરાં અશક્ત હોય છે ત્રિપથી માઆપોનાં છોકરાં ત્રિપથી નિવડે છે અને ટુંકામાં જ ને કુટેવો માઆપોમાં હોય છે તે તે કુટેવ તેનાં બચ્ચાંઓને પણ વારસામાં મળે છે. અકુસોસ માત્ર જોટલોજ કે, માઆપોની જીલની શિક્ષા તેનાં છોકરાંને ભોગવવી પડે છે. આ ઠેકાણે મારે જણાવવું

મહેરબાન સાહેબ, આપના ધ્યાન ઉપર મુકવા માગું છું કે તમારે શહેનશાહી યાકુતી ધાતુપાતને એકદમ બંધ કરે છે તે માટે ડબ્બી નાં બે જુદી મેકલાવશો.

હાજી કરીમ મલાહી સેથી,
પેસાવર

જોઈએ કે, જેમ મળ્યાપોની અનાતિના પરમાણુંઓ તેમ નીતિના પરમાણુંઓ પણ છોકરાંને વારસામાં મળેછે. ગેગિષ્ટ માળ્યાપોનાં છોકરાં ગેગિષ્ટ અમતરે છે. તેના ધણા દાખલા આપણે જોયા છે અને જોઈએ છીએ. ટુંકી નજર, ખઈ, દમ, વાઘ વગેરે બીજાં દર્દો પણ માળ્યાપ તરફથી છોકરાંને વારસામાં મળેછે.

માણસ જ્યારે ઘોડા, બળદ, કુતરાં કે એવાં બીજાં જાનવરો સારાં મજબુત થાય તેનેમાટે મજબુત અને તંદુરસ્ત જોડાં શોધેછે, ત્યારે પોતાનાં બાલકો મજબુત અને તંદુરસ્ત થવામાટે સ્ત્રી પ્રત્યે કરવાના સંબંધમાં પુરૂષ, અને પુરૂષ પસંદકરવામાં સ્ત્રી બે દરકાર રહે, એ કેટલી અકસોસની વત છે? સ્ત્રી કે પુરૂષમાંથી કોઈપણ નબળા બાંધાનું હોય તો તેમનાં લગ્ન એકદમ અટકાવવાં જોઈએ; પણ જ્યાં સુધી બાલકોને વારસામાં દરદ કેવી રીતે મળેછે, તેનું જ્ઞાન લોકોમાં પુરેપુરું નહિ ફેલાય ત્યાં સુધી એમ થવું થાણું અસંભવિત છે. “માળ્યાપ તેવાં છોકરાં” એ કહેવત માળ્યાપના તનના બાંધા અને મનના વિકાર ઉપર ધ્યાન આપીનેજ નિકળેલી હોય એમ જણાય છે. અતિ અકસોસ કરવાજેવું છે કે પદસો, ઉચી જાત અને એવીજ બીજી કેટલીએક બાબતો પર વિશેષ ધ્યાન આપી પરસ્પર જોડાં બંધાયેછે, અને આવી રીતે કળેડાં બંધાઈ નબળી ઓલાઈ ઉત્પન્ન થાયછે. એક પઈસાદાર જીવાનીઓ ગમે તેવો બેડોળ, ગેગિષ્ટ અને જીજ્ઞાસુ હોય તોપણ તે રપાળો, તંદુરસ્ત અને હુશિઆર તરીકે પસંદ કરવામાં આવેછે. કેવી પઈસાની કરામત? સારી

મહેરબાન, મારા એક મીતરે તમારી પ્રખ્યાત શહેનશાહી ચાકુતી વપરવાની મને સલાહ આપી છે તેથી મેં ત્રણ ડબીઓ વાપરી છે અને મને ઘણોજ ફાયદો થયો છે.

હકર વીરજી દેવજી

માંદીયા

જેવી સફળર રીત લાવનારી ખડીવાળી, ખુખયલ સ્ત્રીની સાથે લગ્નના પવિત્ર ગાંઠથી જોડાવામાં એક તંદુરસ્ત, લેખી અને દેખતી આંખે આંધળો પુરૂષ જરા પણ અચકાતો નથી. બુદ્ધિમન માઆપનાં છોકરાં તેવાંજ નિવડે છે. ઘણુંકરી મોટાં, પ્રખ્યાત માણસોની માતા તેવાજ ગુણવાળી હોયછે; કારણ કે પિતા ગમે તેવી ઉત્તમ શક્તિ ધરાવતો હોય પણ જે માતા નબળા આંધાની હોય તો તેણી કદી સારાં, મજબુત આંધાનાં છોકરાંને જન્મ આપી શકશે નહિ પણ પોતાના દાદાવજેરેના પણ ખાસ ગુણો, ખામીઓ અને ફરદો, થોડે અથવા ઘણે દરજ્જે વારસામાં લઇને છોકરાં અવતરે છે. પુરૂષની તરફના ગુણ અને ખામીઓ પુરૂષને અને સ્ત્રીની તરફના ગુણ અને ખામીઓ સ્ત્રીને મળે છે. વળી દારૂ પીવાની, ખુન કરવાની અને આપઘાત કરવાની ટેવ તથા ધેણછા પણ વારસામાં ઉતરેછે. દુનિયામાં જે જે ગુન્હેગાર માણસો આપણાં જોવામાં આવેછે તે સઘલાં ગુન્હેગાર માઆપોનાંજ છોકરાં છે.

માઆપની તંદુરસ્તી અને ગુણદોષઉપરજ છોકરાંની તનમનની હાલતનો આધાર રહેછે. જેમાંથી એક પણ નબળું હશે તો બાલક પણ નબળું નિવડશે સ્ત્રી અને પુરૂષમાં જેટલે દરજ્જે ખામી તેટલે દરજ્જે તે ખામીનું પરિણામ બાલકને ભોગવવું પડેછે. સ્ત્રી અને પુરૂષ જે પોતાની નાની વયમાં માઆપ થાય તો તેથી અવતરેલાં બાલકમાં તેના તરફથી મળેલા ગુણો ઘણાજ અધુરી હાલતમાં જોવામાં આવશે. પુખ્ત ઉમ્મરે પહોંચેલાં માઆપોનાં છોકરાં ઘણાં

વર્ધદ શાસ્ત્રી, તમારી કીમતી શહેનશાહી ચાકુતીએ મને ઘણો ફાયદો કરેલ છે અને ધાતુપાતને એકદમ સ્થાપ કરે છે.

હાજી જનમામદ,

મુંબઈ.

મજબુત બાંધાનાં અને રૂપાળાં નિવડશે. આ બાબત તે ખરીજ છે કે કુટલી જીવાની વાળો પુરૂષ, પોતાનાં બાલકને પૂરેપૂરી જીવનશક્તિ (vitality) આપી શકતો નથી; તેવીજ રીતે નાની ઉમ્મરની છોકરી નાનાં અને અશક્ત બાલકને જન્મ આપે તેમાં શી નવાઈ?

જેમ નાની ઉમ્મરનાં માબાપો તંદુરસ્ત બાલકો ઉત્પન્ન કરી શકતાં નથી તેમ બહુ મોટી ઉમ્મરે પહોંચેલાં માબાપો પણ તંદુરસ્ત બાલકને ઉત્પન્ન કરી શકતાં નથી; અને તેથી એમ સિદ્ધ થાય છે કે નાના બાંધાનાં બાલકો કતો કાચી ઉમ્મરનાં માબાપોનાં અથવાતો ઘરડાં માબાપોનાં છોકરાં હોવાં જોઈએ; કારણ કે નાની ઉમ્મરનાં માબાપોનાં શરીર અને મન નાનાં હોય છે તથા ઘરડાં માબાપોનાં શરીર અને મન વપરાઈને ઘસાઈ પીસાઈ ગયેલાં જેવાં હોય છે. આથી બીજી વાત એ સાબીત થાય છે, કે સઘલી રીતે લાયક દેખાતાં બાલકો સારી રીતે પુખ્ત ઉમ્મરે પહોંચેલાં માબાપનાંજ છોકરાં છે; કારણ કે લાયક ઉમ્મરે માતાપિતાનાં તન અને મન બરાબર સપુર્ણ હાલતમાં આવેલાં હોય છે. આપણે ઇતિહાસ પર નજર કરીશું અને અતિ પ્રખ્યાત માણસો તરફ જોઈશું, તે તેઓ એક નાની વયનાં માબાપનાં કે બહુ મોટી ઉમ્મરે પુજેલાં માબાપનાં છોકરાં નહિજ હોય. સારી પેઠે પુખ્ત ઉમ્મરે પહોંચેલાં માબાપનાં છોકરાં અનુક્રમે એક બીજાની સાથે સરખાવતાં થોડે મા ધણે દરજ્જે, વધુ યા ઓછી ખામી લઈ અવતરે છે અને તેથી એવું અનુમાન થાય છે કે સઉથી નાના છોકરાનેજ પિતાની ચિન્હિત

બહાલા સાહેબ, આપની શહેનશાહી યાકુતીની પ્રખ્યાતી શાંભળવાથી ધણોજ ખુશી થયો છું તે તમારી યાકુતીની ડબી બે વી. પી. થી મોકલાયેલી.

ગોકલદાસ જેરામ

મુંબઈ

મેં મોટો ભાભ વારસામાં આપવાને જે રીતજ છે તેનું કારણ પણ એજ હોવું જીવ્યું; કારણ કે મોટી ઉમ્મરે થયેલા નાના છોકરામાં મામાપ તરફનાં જેટલા મળખુત ગુણ હોવા જોઈએ તેટલા હોતા નથી અને તેથી તે દુનિયામાં આગત વધવાને અશકત રહેછે અને તેટલાજ માટે તેને વધારે હિસ્સો મલવાની જરૂર છે. આ ઉપરથી એક બીજો સાર આપણે કાઢી શકીએ છીએ, કે છેક નાની ઉમ્મર તેમજ છેક મોટી ઉમ્મર બાલકની ઉત્પત્તિને માટે નાલાયક છે. તેથી તેવી ઉમ્મરે બાલકની ઉત્પત્તિ થતી અટકાવવીજ જોઈએ. નહિ પાકેલું તેમજ સડી ગયેલું વીર્ય કદી પણ સારો દેખાવ આપવું નથી.

દુનિયાદારીનાં સઘટ્ટાં સુખોનો આશ્વાસ લગ્ન ઉપર છે. ખરી લગ્નની સ્થિતિ એ દુનિયામાં સહીસર સ્થિતિ છે. લગ્નમાં જોડાયાપછી લગ્નપક્ષ એક બીજા તરફ પવિત્ર હોય તો તેનું પરિણામ કંઈ જીવંજ આવશે. પણ અરે! આ બાબત સમજેછે કાણ? પતિ પસંદ કરવામાં ઘણી બાબતો ધ્યાનમાં રાખવાની જરૂર છે. સ્ત્રી પુરુષો જેમ પોતાના સુખને સાફ પરણેછે તેમ તેઓ પોતાના ભવિષ્યના બાલકોનું પણ હિત ધ્યાનમાં લઈ પરણતાં હોય તો કેવું સાફ! પતિની તાદુરરતી તેની સ્ત્રીને પણ દુઃખદાયક છે એટલુંજ નહિ પણ તેના ભવિષ્યના વંશવેલાપર પણ આવી પડેછે. પુરુષ સ્ત્રીને તેનું રૂપ અને પદસે જોઈ પસંદ કરેછે અને સ્ત્રી પણ પુરુષને તેનું રૂપ અને પદસે જોઈ પસંદ કરેછે. પણ એકબીજાને પસંદ

વઈ સાચી, તમારી પ્રખ્યાત શહેનશાહી ચાકુતીની ડબી નાં ચાર દપાલ રસ્તે મોકલાવવા મહેરબાની કરશો.

મયાશંકર જીભાઈ
આંબા.

કરવામાં કંઈ કંઈ બાબતો જરૂરી છે તે તેઓ જાણતાં નથી. પર-
જીવાપહેલાં વિચાર કરવો જોઈએ કે તમારે માટે કયો ધણી કે કંઈ
સ્ત્રી લાયક છે. કારણકે તેના પર તમારા ભવિષ્યનો આધાર છે. પોતાના
ધરને માટે કાંઈ જાનવર પસંદ કરતી વખતે માણસ તેની બાંધી
રીતે તપાસ કરેછે, ત્યારે લગ્ન કે જેના પર ભવિષ્યનાં સધનાં સુખોનો
આધાર છે તેમાં જરાપણ વિચાર કર્યા વિના જોડવું, એ ભુલ અને
ભય ભરેલું છે. એક બીજાની સાથે લગ્નમાં જોડાતી વખતે પરસ્પ-
રના બાંધાની ખરોખરી, ઉમ્મરનો તફાવત અને એકબીજાને મલતા
વિચારોસંબંધી જરૂર વિચાર કરવો જોઈએ. જેવા ગુણ પુરૂષમાં
તેવાજ ગુણ સ્ત્રીમાં હોય અને તેઓ જો લગ્નથી સાથે જોડાય તોજ
તેઓ સુખી જીવંતી ગુજરી શકે. બુદ્ધિમાન એ અકકલની સાથે,
ઉદાર કંજુસની સાથે, તંદુરસ્ત નાદુરસ્તની સાથે અને એવીજ રીતે
પરસ્પર વિરુદ્ધ ગુણ ધરાવનાર જોડાંઓ, સાથે જોડાવાથી બેશક
માઠાં પરિણામ આવેછે. જો સ્ત્રી જાકટ ધણીને પસંદ કરે તો તે-
ણીને માટે ગરીબ સ્થિતિ, દુઃખ અને ભુખમરનો વખત નજદીક છે.
એમ તેણીએ નકકી માનવું; એટલુંજ નહિ પણ એ જોડાંથી ઉત્પ-
ન્ન થનાર છોકરાંઉપર પણ તેની નાશકારક અસરથાયછે. કાંઈપણ
હલકી જાતનો વ્યસની પુરૂષ પણ પતિથવાને નાલાયક છે. જે પુરૂષ
પોતાની માતા તથા બહેનોને અપમાન આપતો હોય તે પણ પતિ-
થવાને નાલાયક છે. કારણકે એવી આજ્ઞા તે પોતાને હલકા અને
ધાતકી પુરૂષમાં ખપાવેછે. પુરૂષનો બહારનો અદેખાઈ ભર્યો અને

બહાવા સાહેબ, આપની શહેનશાહી યાકુતીનો વરમ્બાર ઉપયોગ કરી શકો છો
અને તેનાથી મને સારો ફાયદો થયો છે માટે તમારી યાકુતીને હું ધન્યવાદ
આપું છું.

હાજીમાલ નુરમામદ

નીચ દેખાવ તેના અંદરના હૃદયકા ગુણોના ગોચર એક સાંકળીયા (Index) સમાન છે. માટે તેના શબ્દસ પતિ થવાને લાયક નથી. આ પ્રમાણે પતિ પસંદ કરવામાં એક સ્ત્રીને વધી બાબતો તપાસવાની છે. પણ અફસોસ! તેમ થોડીજ સ્ત્રીઓ કરે છે. ઘણો વખત કેટલીક સ્ત્રીઓ દીવો લઈ કુવામાં ઉતરે છે બલકે તેનાં માયાપોજ તેણીઓને કુવામાં નાખે છે. વિચાર કર્યાવગર ઉતાવળે પતિ પસંદ કરવામાં પાછળથી ધીરજથી અફસોસ કરવો, એજ પરિણામ આવે છે. જોકે હું કુવારા રહેવાની ભલામણ કરતો નથી, પરંતુ માઠા પરિણામવાળા લગ્નમાં જોડાવાકરતાં કુવારા રહેવું એ વધારે સાફ છે.

જેમ સ્ત્રીને પતિ પસંદ કરવામાં, તેમ પુરુષને સ્ત્રી પસંદ કરવામાં પણ ઘણી બાબતો ધ્યાનમાં રાખવાની જરૂર છે. કેઈપણ દરદથી પોડાતી સ્ત્રી પત્ની થવાને નાલાયક છે. અતિ ન્હાની કમ્મ રને ખુબસુરતીની નિશાની ધારવી એ ભુલભરયું છે; એવી સ્ત્રીઓ તંદુરસ્ત બાલકને જન્મ આપી શકતી નથી. જેને સારી કેળવણી મળી હોય તેજ સ્ત્રી પત્ની થવાને લાયક છે. આ જગ્યાએ કેળવણી શબ્દ લંખ્યો છે તેથી એમ ન સમજવું કે મ્હોટી મ્હોટી પરીક્ષાઓ આપેલી હોવી જોઈએ પણ જેણે ઘરના કમકાજમાં સારી કેળવણી લીધી હોય તેજ પત્ની થવાને લાયક છે. જે સ્ત્રીને સાફ રાંધતાં આવડતું હોય અને સીવવા ભરવાના કામમાં પુરતું જ્ઞાન હોય તેમજ જે સફાઈથી ઘર રાખી જાણતી હોય અને સ્વચ્છ હોય,

નહાલા શાસ્ત્રી, તમારી પ્રખ્યાત રહેનશાહી યાદુતીની ડબ્બી ત્રણ વી.પી. થી રવાના કરશે.

હાથ ફકીરમામદ, સાંધ,
મધરાસ.

સઉથી વધારે તો જેને બાલકો કેમ ઉછેરવાં એ સારી રીતે આવડતું હોય, તેજ ખરેખર પત્ની થવાને લાયક છે. ઉપર બતાવેલાં કામો-માટેજ સ્ત્રી પસંદ કરવાની છે એવી મતલબ નથી પણ તે તેવા દરેક કામમાં હુશિયાર અને પહેલી પકિતની થાય એમ કહેવાની મતલબ છે. આળસુ સ્ત્રી મદદગાર થવાને બદલે બોળા રૂપ થઈ પડે છે અને આજ્ઞાક ઉધોગી સ્ત્રી થોડાં સાધનોથી ધરને ધરના ખરા રંગપમાં લાવી મુકી પતિનું હૃદયું હરખાવે છે. સાચી, ભલી અને ઉધોગી સ્ત્રી ખરેજ એક બેમુલો ખજાનો છે. પણ અફસોસ ! તેથી ઉલટા ગુણ ધરાવનારી સ્ત્રી આ કંઠણુ સંસાર સાગરમાં છેવટેજર કુખાવે છે. માટે ફક્ત ખુશસુરતી પરજ લોભાઈ ન પડતાં યમેશ્વાં મન્જુશુત બાંધાની સ્ત્રીનેજ પત્ની તરીકે પસંદ કરવી જોઈએ; કારણકે તેવી સ્ત્રી મન્જુશુત બાંધાના અને તંદુરસ્ત બાલકોને જન્મ આપે છે. જે સ્ત્રીને અચ્ચાંઓ તરફ કુદરતી અભાવ અને અણગમે હોય તે સ્ત્રી પણ પત્ની થવાને લાયક નથી અને છેવટે તમે જે પત્ની પસંદ કરો તેનો ખરો સ્વભાવ કેવો છે તે ઓળખીનેજ તેની સાથે લગ્ન કરજો.

એક લોહીનાં સ્ત્રી પુરૂષ વચ્ચે લગ્ન થવાથી તે જોડાનાં છોકરાં બહેરાં, આંધળાં, મુગાં અને તનમનની બીજી શક્તિઓમાં ઉતરી ગયેલાં માણસ પડે છે. હિંદુધર્મશાસ્ત્ર અને મુસલમાની ધર્મશાસ્ત્ર પણ માંહોમાંહે લગ્નથી જોડાયેલાં જોડાના તનમનના ગુણો એક સરખા હોવાને લીધે તે તેનાં બાલકોમાં વધારે મન્જુતાઈથી પ્રવેશ

વર્ધે શાસ્ત્રી, તમારી કીમતી શહેનશાહી યાકુતીએ મને ધણો ક્ષયદો કરેલ છે અને ધાતુપાતને એકદમ સ્થાપ કરે છે.

ભુવચંદ કોડનમલ
મુંબઈ.

કરે છે અને તે દેહ માટે માતા તથા પિતાના પક્ષના ચોક્કસ નિર્ણય-
 દીકરી સગાઓમાં લગ્નની ગાંઠથી બધાનું મોહિ. ગમે તેટલો મહોટો
 વારસો અને રીત યા પદ્ધતિ મળવાનું હોય તો પણ જે કુળમાં પુર-
 પોતી ઉત્પત્તિ ન થતી હોય, કોઈપણ જાતની ઉચ્ચ કુળવણી જે
 કુળમાં કોઈને ન મળી હોય અને ખર્ચ, કોઠ, ફેરફાર, હરસવગેરે દર્દી
 જે ખાનદાનમાં ઓછે ઉતરતાં હોય, તે કુળની કન્યા કદી પણ પર-
 થવી નહિ. સાધારણ રીતે જોઈએ તે કરતાં મોટા અયયવોવાળા,
 રોગિષ્ઠ, બહુ રૂવાળા, તદ્દન રૂવાળગરની અને કઠોર તથા ભયંકર
 નામવાળી સ્ત્રીને કદી પણ પત્ની તરીકે પસંદ કરવી નહિ.

પુરુષોમાં નામવાળી, હેશ અને હાથીની માફક ચાલનારી,
 ખુબસૂરત, નાનુક અને જેના વાળ, રૂવાં તથા દાંત ઝીણા હોય,
 એવી સ્ત્રીને જ પત્ની તરીકે પસંદ કરો, પરંતુ આ સધળા ગુણો-
 વાળી છતાં જો તે ઉગ્રમરે મહોટી હોય તો તેમના દુરજ રહેજો. સ્ત્રી
 પસંદ કરવામાં આટલી મધી સંભાળ રાખવાની જરૂર છે તેનું કાર-
 નું એટલું જ કે જે જે બાગતો માણસને સાધારણ રીતે પ્રાપ્તિ
 અને પ્યાર ઉત્પન્ન કરનારી છે તે સધળા બાગતો તેવી સ્ત્રીમાં
 એકઠી રહેલી છે. જુવાન, રૂવાળા અને ઉપર કહેના સારાં લક્ષણો
 વાળી સ્ત્રીમાં ધર્મ અને લક્ષ્મીનો સમાવેશ થાય છે.

જે અતિ વિપયાંધ સ્ત્રી સથે ઉત્તમ માનસિક શક્તિ તેમજ
 ઉત્તમ શારીરિક શક્તિ ધરાવનાર પુરુષનો સમ્બંધ થાયતો તે પુરુષનો
 નાશ જલદીથી થાય છે; કારણકે તેવી સ્ત્રી સાથે જોડાયા પછી તેને

ઠહાલા સાહેબ, આપની શહેનશાહી યાકુતીનો વરમ્વાર ઉપયોગ કરે છું
 અને તેનાથી મને સારો ફાયદો થયો છે માટે તમારી યાકુતીને હું ધન્યવાદ
 આપું છું.

એચ. એમ. ઇસમાલ,
 કલકત્તા.

માનસિક અને શારીરિક એ બન્ને શક્તિનો ખરચ કરવો પડે છે અને તે જાણને સક્તિનું એવી વખતે ખરચ કુદરતથી સહન થતું નથી. જેને લામવા, વાંચવા, લશ્કરાવગેરેનું કામ હોય તેણે કંવો દેતીવા કામમાં અતિયેગનો ત્યાગ કરવો અને કંવો માનસિક મહેનતનો ત્યાગ કરવો નહિતો તેનું પરિણામ મોતસિવાય બીજું કશું આપતું નથી.

જગત યયાપછી રેગિજ્ઞ બાલકો ઉત્પન્ન થવાનાં કારણોમાં હમ્મી આપણે એક બીજા સયંકર કરાયેલો હિમેરો કરી શકીએ છીએ. માણસોનો મોટો ભાગ લંપટપણાને લીધે અથવા પુરતી રીતે કાંઈકી નહિ ધ્યાનથી શકવાને લીધે ગરમીના સોપા ચૂકવે છે. એમ થઈ પડે છે. ગરમી પ્રથમ પુરુષ કે સ્ત્રીને છુપી ઇન્દ્રિય દેખાવ આપે છે અને તેનો અક્કાર પ્રથમ એક ન ના સાંકળેલો હોય છે. જેથી અશ્વ શરીરમાં ધીમે ધીમે પ્રસારે છે અને પછી તેમાંથી હારવાનું ત્રાસજનક પરિણામો ઉત્પન્ન થાય છે. એવું કાંઈપણ દરદ નથી તેની ખાતેખરાખીની, સરખામણી આ દરદની ખાતેખરાખી સાથે થઈ શકે. તે રોગ પોતાની ઝેરી અસરથી આખા શરીરને પરાણી નાખે છે તથા મજબુત અને તકુરસ્ત બાંધાના માણસને પણ મેદાસ બનાવી, રમણવગરના કરી મુકે છે. ગરમીનું દરદ આખાને પણ સ્પર્શ કરે છે અને છેવટે તે, માણસને અંધાપો આપે છે. આ દુષ્ટ રોગનાં ભયંકર પરિણામો કામલ હાકદરને પણ કાપર, કાપર કરી નાખે છે. ગરમી છુપા ભાગપર તેમજ શરીરના બહારના ભાગપર

જહાજ સાહેબ લસારી શહેનશાહી ચાકતી મને મોટી મહદ્દમાં ધીવરી છે હું ચાહું છું કે તેનો ધણોજ ફેલાવો થાય.

કાનચનારલા કીશનારાવ

બેંગલોર.

અસર કરેછે એટલુંજ નહિ, પણ તે ફેફસું, તલ્લી અને એવા બીજા શરીરના દરેક અવયવઉપર પણ અસર કરેછે. આ દરદ, હર્દાંપર જરાપણુ દયા અતાતતું નથી. તે એકવાર લાગુ પડ્યું તો તેને પા-ચમાલ કરી મુકેછે. ગરમીના એવી રોગની અસરવાળા ધણા જીવાન પુરૂષો પોતે એ દરદમાંથી મુક્ત થાયછે, એમ સમજીને અથવા મુક્ત ન થયા છતાં બેદરકારીથી જીવાન નિર્દોષ કન્યાસાથે લગ્નમાં જોડાયછે અને તેથી તેના એવી રોગની અસર તે સ્ત્રીને પણ થાયછે. પુરૂષના હોઠપર નજીવી ગરમીની અસર હોય ત્યારે પણ જો તે પોતાની સ્ત્રીને 'કાસ' લે તો તેથી પણ સ્ત્રીના હોઠપર ગરમી લાગુ પડેછે. ગર્ભસ્થાનમાં રહેલા બાળકને પિતાતરફથી વારસામાં મળેલી ગરમીની અસર સ્ત્રીના ઉપર થાયછે પણ તે વાતથી અજાણ્યા પુરૂષો પોતાની નિરપરાધ પત્નીપર પતિવ્રત્યના ભંગનો આરોપ મુકેછે. ગર્ભથી મળેલી ગરમીથી બાલક મુવેલું અવતરે છે, અથવા જીવેછે તો તે દરદીજ રહેછે અને તે પછી દરેક હમેશવખતે સ્ત્રી-અધુરે જાયછે. આવા વખતમાં સ્ત્રી અને પુરૂષ એ બન્ને સારા ડાકટરની દવા કરવી જોઈએ. તદુરસ્ત સ્ત્રીને અધુરે જવામાં તો પતિતરફથી હરકાત રીતે મળેલી ગરમીજ કારણરૂપ છે. સ્ત્રીના શરીરમાંથી ગરમીની અસર દુર થઈ ન હોય ત્યાંસુધી તે સ્ત્રી ગમે તેટલીવાર હમેશદાર થાય, તો પણ તે દરેક વખતે, કોઈવાર બાલક ગર્ભમાંજ (પેટમાંજ) મરી જાયછે અને કોઈ વખત જન્મીને મરી જાયછે અને કોઈ વખત તંદુરસ્ત સ્થિતિમાં અવતરે છે; છતાં થોડા

જહાલા શાસ્ત્રી, તમારી પ્રખ્યાત રહેનશાહી યાકુતીની ડબી ત્રણ વી.પી. થી ફવાના કરશો.

બેજનાથપ્રસાદ કીશનપ્રસાદ,

પાટના સીદ્ધી.

દહાડાપછી તે ગળતું જાય છે અને છેવટે મરણ પામે છે. ઘણી વખત અધુરે જવાથી તે સ્ત્રીનું પણ મરણ નીપજે છે. ગરમીના એવી રોગ સ્ત્રીને પોતાના પતિતરફથી જ સીધી રીતે મળે છે એમ પણ નથી. પરંતુ ગર્ભમારજે પણ મળે છે. પુરૂષના શરીરમાં ગરમીના એવી રોગ એવી રીતે જરાય બેસે છે કે, તે સ્ત્રીને સંયોગને વખતે લાગુ પડતો નથી પણ જ્યારે મહીના રહે છે ત્યારે તે ગર્ભમારજને તેને લાગુ પડે છે. ગરમીના દરદવાળી માતા જો ગરમીની અસર ગર્ભમાં રહેતો બાલકને આપી શકે, તો તે બાલક પોતાના પિતાના તરફથી મળેલી ગરમીની અસર પોતાની માતાને પણ આપી શકે, એ બીના વગર તકરારે સાબીત થઈ શકે છે. ધવાડનારીની ગરમીની અસર છોકરાંને અને છોકરાંની ગરમીની અસર ધવાડનારીને પણ લાગુ પડે છે. ખાવનાં વાસણો, પડેરવાનાં લુગડાં, છત્રી, જાકડી, હોઠા, પેનસીલ, કલમ, કાગલ કાગળ અને ચમચાવગેરે પણ તે દરદવાળા દરદીના ઉપયોગમાં આવ્યા હોય તો તેથી પણ તે દરદ બીજાને લાગુ પડે છે.

જીવાનીની ગેરવર્તણૂકનું ફળ દરદ અને મોત સિવાય બીજું કંઈ નથી એ, બદકેલીમાં પડેલા જીવાન માણસોએ નક્કી માનવું. ગરમીથી પુરૂષનો બહારનો દેખાવ ખરબચડો જાય છે, નક ખરાબ જાય છે, હોઠ બગડી જાય છે, આંખોનાં દરદો ઉત્પન્ન થાય છે, સંધિયા થાય છે અને જેમ જેમ તે દરદ ઘર કરતું જાય છે તેમ તેમ તે હાડકામાં અસર કરતું જાય છે; છેવટે તે દરદી દુઃખીદુઃખી થઈ મરણ પામે છે. પતિ ગરમીના દરદથી તદ્દન મુક્ત થયો નહોતો ત્યાં સુધી

નહોતો સાહેબ, આપની શહેનશાહી યાકુતીની પ્રખ્યાતી શાંભળવાથી ઘણું જ ખુશ થયો છું તો તમારી યાકુતીની ડબી બે વી.પી થી મોકલાવ્યો.

કેવલકીશન લેખરાજ,

મ્યાનવહી.

તેની સાથે કોઈપણ બાલકને જન્મ ન આપવો, એ વધારે શ્રીમાત્ર
મણુમરેલું છે. કારણ કે તેવી સ્થિતિમાં બાલકને કૃતપન્ન કરવું, એ
એકાધર્મી મુન્દો છે. ગરમીના રોગવાળાં માતાપેથી ઉત્પન્ન થતાં
છોકરાં ગર્ભમાં મોતથી અથવા પછુ જન્મશે અથવા તે રોગથી કંઈ
પછુ નિશાનીવગર જન્મ પછુ લેશે, પરંતુ એવી સંદેષ પામ્યાનેવું
નથી. માતાપતરથી વારસાકી મળેલી ગરમીની અસર જે સપ્ત
બાળકોમાં ન આવે તે વધારે મુસીબત લેશે છે. ગરમીવાળાં માતા
પેથોનાં છોકરાંઓમાં કઠાવ-ગરમીની અસર ન હોય, તોપણ લેએ
વારસામાં નબળાઈ લખતેજ આવતરે છે. વળી તેઓ નાણુંક, ખરાબ
દેખાવાનાં, માંઢાં, કરમાઈ ગયેલાં, ધૂંજતાં, ઠીંગણાં અને ચરડાં
જુવેલાં દેખાય છે. આવાં છોકરાંઓ મોતને સાથે લખતેજ દૂર છે.
તેઓ મોટાં થવાને વારતે જન્મ લેતાં નથી અને જીવે છે ત્યાં સુધી
અવ્યવસ્થાનાં અધુરા અને અસંકલ્પજાને લીધે જીવસને વારતે નીલે-
યકે દેખાય છે. વારસામાં મળેલી ગરમીની અસરવાળાં બાલકોમાં દો
પૂરે છે ત્યારે બીજાં સાધારણ બાલકો મંદગાડમાં દુઃખ ભોગવે તેનાં
કરતાં વધારે અને હાંના વાપન સુધી દુઃખ ભોગવે છે અને તેમાં
શ્વાલકો કંઠમાળ, બુદ્ધિજીવિતોની ગાંઠેલી અસર, તાવ, આંસુકી,
ખાલીવગેરે. રહેતે સાથે લખતેજ આવતરે છે જીવાન આઓમાં સ-
મજાસ્થિતની નબળાઈ અને દુર મેસવ માં અનિયમિતપણું પ્રગટે. દરેક
વારસામાં મળેલી ગરમીનું પરિણમ છે, અમ સાબીત થઈ ચુક્યું છે,
મનુષ્યે દુઃખની સ્થિતિમાં લાવનારા અનેક કારણોમાં એક

માતાનાં વધારે સ્થાને, માતાની માથાવાથ કે નશાહી ચાકુતીની ડબીનાં ચાર
કાંઠામાં નેત્રો મોઢાં થવા મહેરબાની કરેલો.

મુલેચંદ ગાંડામલ,
સાબાલી.

અતિશય ધ્યાન આપવાને કારણ પર હું વાંચનારનું ખાસ ધ્યાન
 ખેતુ છું. પરવૃત્તિની માફક કરેલા સ્ત્રીસંગથી વળતોવળતો ઉત્પન્ન થતો છોકરાં કેવલ તેનાં માખાપમે જ નહિ પણ દુનિયાનો પણ
 કંગાલ રિથમાં લાવનાર સાધનરૂપ થઈ પડે છે. એક સ્ત્રી દર એક એક
 વર્ષે અથવા પોતાના જીવિતસુધીમાં આછામાંઆછા વીશથી ત્રીસ એક
 રાંતી માં થઈ શકે; પણ પુરૂષ તો તેટલા વખતમાં એકસો કરતાં
 પણ વધારે છોકરાંને પિતા થઈ શકે. અસંખ્ય છોકરાંના માખાપ
 થવું એ ખરી નીતિની તદ્દન ઉલટું છે. પ્રજાનો અનિશય વધારો
 એ ભરીઆઈ વેહેલી આવવાનો પહેલો પાયો છે. અનુલવધી એમ
 સાખીત થયું છે કે, દુનિયામાં માણસોને ખોરાકી પોશાકીના સાધનો
 પૂરાં પડી શકે તે કરતાં માણસની વસ્તી વધારે થતી માલુમ પડે છે
 અને તેથી એમ સાખીત થાય છે કે વસ્તીનો વધારો એ દુઃખનો
 વધારો છે. કુટુંબમાં માણસની હદવાળી સંખ્યા એ મ્હોટા પુણ્યની
 નિશાની છે અને આશ્ચર્યમાંથી બરપુર ઘરમાં છોકરાંઓની વધતી
 જતી ઉત્પત્તિ, એ મ્હોટામા મ્હોટી પાપની નિશાની છે. ચોક્કસ
 કર્મણીલાલાં એ કુટુંબોમાંના એક કુટુંબમાં બહુમાં બાલબચ્ચાં હોય,
 અને બીજા કુટુંબમાં માત્ર તેથી અર્ધાં હોય તો થોડાં છોકરાંનાં ત્રણાં
 માખાપોને પહંસાસમંધી કેટલી સારી સગવડ થશે? એ કસમાં કમના
 અકકલવાળા માણસથી પણ સહેલાઈથી સરજી શકાય એમ છે. જોકે
 બહુમાંપેદા થયેલાં છોકરાંમાંથી બહુમાં થોડાં મ્હોટી ઉમ્મરે થતાંસુખ
 થી જીવે છે; કારણ કે કેટલાંએક નજાબાઈને લીધે, કેટલાંએક અયોગ્ય

મહેરબાન સાહેબ, આપનો ધ્યાન ઉપર મુકવા આજુ જુએ કે તમારું
 શહેનશાહી યાકુતી ધાતુપાતને એકદમ બંધ કરે છે તે માટે ડખી નાંખી
 જઈ મેકલાવશો.

મે. બાણુ બી.
 માંગલોર.

અને અપુર્ણ પોષણને લીધે, કેટલાંએક ઘરની વધી ગયેલી વસ્તીથી ફેલાયેલા ચેપી રોગોને લીધે અને અને કેટલાંએક તેમના વાલીતરફની અપુર્ણ સંભાલને લીધે જીવી શકતાં નથી; તોપણ જે મનુષ્ય પોતે ઉત્પન્ન કરેલાં છોકરાંને કપડાં પહેરવાનાં, ગુજરાન ચલાવવાનાં અને કેળવણી આપવાનાં સાધનમાં અશક્ત હોય, તેણે છોકરાં ઉત્પન્ન કર્યાં, એ એક મોટો ગુન્હો કર્યાં બરોબર છે. જે સરકાર તરફથી છોકરાંની સંખ્યાના પ્રમાણમાં માળાપ ઉપર કર નાખવામાં આવે તો અશક્ત માળાપો વધારે છોકરા ઉત્પન્ન કરતાંઅડકે ખરાં. છોકરાં એવાં ઉત્પન્ન કરવાનાં મતમાં મલતા આવનાર મનુષ્યો કદાચ પોતાના વિચાર એવી રીતે જાહેર કરે કે, કદાચ મનુષ્ય પોતાનાં ભવિષ્યનાં છોકરાંનું ભરણ પોષણ કરવાને પોતે પુરતી રીતે લાયક છે, એમ તેને ખાત્રી થાય નહિ ત્યાંસુધી તેણે ખીલકુલ પરણવુંજ નહિ જોઈએ. તો હું આ વિચારથી વદન ઉલટો છું. કારણકે લગ્નનો હેતુ કંઈ માત્ર છોકરાં ઉત્પન્ન કરવાનોજ નથી પણ તેથી એક ખીજને ઘણી રીતે મદદ કરવાનો છે. વળી ઉમ્મરે પહોંચ્યા પછી કુદરતી કાયદાના નિયમપ્રમાણે સ્ત્રી સંગમાં અટકાયત પણ સ્ત્રી તથા પુરૂષ એ બન્નેને નુંકશાન કારક છે અને તેથી સાખીત થાયછે કે કુંવારા રહેવું એ કાયદાથી તદ્દન વિરુદ્ધ છે. વળી કુંવારા કરતાં પરણેલા માંણસોનું આયુષ લાંબું થાયછે એટલુંજ નહિ પણ પરણેલા કરતાં કુંવારા મનુષ્યની સંખ્યામાં ગુણ લાગોનાં દરદો વિષેષ જોવામાં આવેછે અને તેથી શારીરિક અને માનસિક એ બન્ને નીતિ જાળવવામાટે સ્ત્રીપુરૂષ વચ્ચેનાં લગ્ન અવશ્યથર્વાજ જોઈએ. કુદરતી

મહેરબાન, મારા એક મીતરે તમારી પ્રખ્યાત શહેનશાહી ચાકુતી વપરવાની મને સલાહ આપી છે તેથી મેં ત્રણ ડબીઆં વાપરી છે અને મને ઘણોજ ફાયદો થયો છે.

ગુલાબરાય ગજરામલ

ફરીયાદપુર

નિયમજ આપણને એમ સિદ્ધ કરી આપે છે કે, કાઠપણુ સ્ત્રીએ પુરુષ વિના અને કાઠપણુ પુરુષે સ્ત્રીવિના રહેવું નહિજ જોઇએ. મતલબ કે દરેક સ્ત્રીને પોતાનો ધણી અને દરેક પુરુષને પોતાની સ્ત્રી હોવી જ જોઇએ. ચાલતા રાજકીય કાયદામાં જો કાઠપણુ ઉમ્મર પહોંચેલો પુરુષ કે કાઠપણુ ઉમ્મરે પહોંચેલી સ્ત્રી પરણ્યા વગરની સ્થિતિમાં રહે તો તે અમુક શિક્ષાને પાત્ર થાય, એવા નિયમનો ઉમેરો થાય તો કેવું સારું? તેની સાથે અંટગો પણ વધારો થવો જોઇએ કે, અમુક વર્ણપહેલાં પરણુનાર સ્ત્રી કે પુરુષ અમુક શિક્ષાને પાત્ર થાય અને જો તે છોક ન્હાની ઉમ્મરનાં હોય તો તેનાં માખાપો શિક્ષાને પાત્ર થાય. જો મારા હાથમાં એ પ્રમાણે કાયદાની કલમ ઉમેરવાની સત્તા હોય તો કાઠપણુ કાયદરવાપહેલાં હું તે નિયમનોજ ઉમેરો કરું.

જોકે આ ન્હાની એપડીમાં અમરપંડો વિષય, વાંચનારને કાઠપણુ રીતે કંટાળો ઉપજાવે એવો નથી તોપણુ ગહુ લગાણુના બચથી એ વિષય અંટગથી બધ કરતાં વાંચનારને મારી જોટીજ બજામણુ છે કે જ્યારે જ્યારે તેઓ આનાં નહિ સહન થાય એવાં દરદોમાં ફસાઇ ગયા હોય ત્યારે તેઓએ, તે દરદોના ઇલાજ સાગ વહદ કે ડોક્ટરના હાથથી શરૂ કરાવવા, પણ ધરમેજે હાથે હાથે બળતી દવાઓ વાપરી પોતાને વધુ બચબરેલી હાલતમાં મુકવા નહિ. આ જમાંનામાં દેશી વહદું ધધા ધોપાવગરના પ્રાણુસને માટે રહેલું અને સસરું થઇ પડયું છે. નામધારી વહદો ઠામકામ અને ગામેગામ જોવામાં

નહાલા સાહેબ, આપની શહેનશાહી ચાકુતીની પ્રખ્યાતી શાંભળવાથી ધણોજ ખુશી થયો છું તો તમારી ચાકુતીની ડબી જે વી.પી થી મોકલાયો.

મે. પી. એ. ઇસમાલ બચરસ
મધરાસ

આવેછે અને તેઓ મશહુર કહેવત યાદ પડી છે કે “ઉત્તમ ખેતી, મધ્યમ વ્યાપાર, કનિષ્ઠ વાકરી, આખર બીખ, અને તે પણ ન આવડે તો વધદ્વં શીખ” અહીંસા! વર્ધદ્વિધાની કેવી પડતી દશા? જે ઉમદા ધંધામાં ધણું જાણવાનું, ધણું જોવાનું અને ધણું સાંભળવાનું છે તે ધંધાને આવી છેક હલકી પંક્તિપર લાવી મુકવામાં આવ્યો છે. સારા અનુભવી વધદો, હડામો અને ડાકટરો પણ જીંદગી વધદાંતો અભ્યાસ કર્યા કરે તોપણ પાર ન આવે એવી આ ઉત્તમ વિધાને વગર અભ્યાસે અને વગર કારણે, સંપૂર્ણ થયેલી સમજનારા ધણા ડોળધાણુ માણસો તેની પંક્તિપરથી ઉતારી પાડેછે. જેઓને પુરું સંસ્કૃતનું તો શું પણ પુરું પાઠ્ય પોતાની દેશભાષાનું જ્ઞાન પણ ન હોય તેઓ બીજો કોઈપણ ધંધો હાથ ન લાગવાથી કોઈની પાસે થોડું ધણું લખાવી દવાઓ સંજંધી જાહેર ખર્ચો ખહાર પાડે છે. જાહેર ખર્ચ ખહાર પાડનારા કાણુ છે અને તે વિદ્યામાં તેણે કેટલી માહોતી મેળવી છે, એવો વિચાર થોડાજ માણસો કરેછે. મારા જોવામાં અને સાંભળવામાં આવ્યું છે કે કેરોસીન તેલની ફેરી કરનારા, હલકા વ્યાપારીઓ, હલકા ગાંધીઓ, છુટક છુટક પરચુરણ દવા વેહેંચનારાઓ અને બહુ થોડું જ્ઞાન ધરાવનારી સ્ત્રીઓ પણ મ્હોટાં અને ખોટાં હેન્ડીસો ખહાર પાડી નોકાને કગેછે. આ ઉપર પ્રમાણે ધણું ધ્યાન આપવનું છે અને તેવી જાહેર ખર્ચમાં નહિ ફસાતાં ખર્ચાં ખોટાંની પરિક્ષા કરી દવા કરાવવી જોઈએ. જે કે આ પ્રમાણે લખવાથી મારે ધણાનો કાપ વહોરી લેવો પડે તો પણ જે

જહાલા શાસ્ત્રી, તમારી કૃપ્યાત શહેનશાહી યાકુતીની ડબી ત્રણ વી. પી. થી રવાના કરશે.

મે. અરદેશર શાપુરજી
મુંબ.ઈ.

મારું છે તે જાહેરમાં લખવું જોઈએ, એ મારી ફરજ છે, એમ સમજી
માત્ર એ સંજ્ઞાથી જોડાને ચેતવણી આપી આ નહાની પણ ઉપયોગી
ચોપડીની સમાપ્તિ કરવાની સાથે આટલું પણ જણાવવાની જરૂર છે
કે લગભગ ત્રીસ વર્ષ થયાં મેં હાથ ધરેલા ધંધામાં હસ્તક્રિયારૂપ
જદીયા નીવજતાં અસંખ્ય ભયંકર દુઃખોરૂપ પરિણામો મને જે
અનુભવ મળ્યો છે, તે ઉપરથી હું કહેવાને શક્તિમાન થાઉં છું કે સે-
ક્ટે ૮૦ ટકા દરદી આ પુસ્તકમાં જણાવવામાં આવેલી કુટેવના ફળ
લોગવે છે. કેટલાકોએ મને રૂબરૂમાં તેઓની હકીકત જાહેર કરી છે
અને કેટલાકોએ પત્રદ્વારા જાહેર કરેલી છે. જેઓ પત્રદ્વારા એ કુટે-
વથી પોતાની સ્થિતિ જાહેર કરે છે અને તેઓ જે સંતાપ જનક દુઃખમાં
આવી પડે છે તેનો ચિતાર, મારાપર આવેલા કેટલાક પત્રોનો સાર
જે હું નીચે લખનારાઓનાં નામહામયિના ટાંકુ છું તે ઉપરથી સહજ
આવી શકશે.

કાગળ ૧ લો.

મારી ઉમ્મર વર્ષ ૨૬ ની છે, હું પરણેલો છું, મને હાથરસની
કુટેવ પંદરમાં વર્ષથી લાગુ પડી હતી. પાંચ વર્ષ ચાલુ રહી હતી.
હાલ હું કેવળ નપુંશક છું. વીર્યસ્રાવ રાત્રિ દિવસ થયા કરે છે. મારી
સ્ત્રીને દેખી મારું મન બળે છે, હું તદ્દન પુરુષ પણથી નીકળી ગયો
છું. યાદ શક્તિ ગુમ થયેલી છે. વધારે શું લખું? મારા જેવો દુઃખી
દુનિયામાં બીજો નહિ હોય એમ મારું મનવું છે. મહેરજાની કરી
મારો કાંઈ ઉપાય કરશો. મને ઇવતદાન આપ્યું સમજાશે. મેં ત-

મહેરજાન, મારા એક મિતરે તમારી પ્રખ્યાત શહેનશાહી ચાકુલી પ્ર-
રવાની મને સલાહ આપી છે તેથી મેં ત્રણ ડબીઓ વાપરી છે અને મને
ઘણો જ ફાયદો થયો છે.

મે. જાણુ જી નુરભાઈ સંત્ર,
મુમ્બઈ.

મારી કાર્તી સાંભળી છે. તમારી ગોળીની તારીફ સાંભળી તથા વાંચી છે. જો મને એ દવા અથવા બીજી કોઈપણ દવા લાગુ પડે એમ હોય તો મોકલશે. હું ખુશીથી તેની કિંમત તથા ખર્ચવજેરે આપીશ.

કાગળ ૨ જો.

તમારા વૈદકજ્ઞાન સંગ્રાહી હું ઉચું મત ધરાવું છું, અને તેથી મારી સ્થિતિ જાહેર કરું છું કે આઠ વર્ષપહેલાં જ્યારે હું એક નિશાળાઓ હતો ત્યારે કેટલાક સોગતીઓથી મને.....ની કુટેવ લાગુ પડી હતી. હવે હું તદ્દન સંસાર ભોગવવાને અશક્ત થયો છું તદ્દન શિથિલ મારા હાથપગ ધરજે છે. એહેરો શીકે પડી ગયો છે. હિમ્મતથી બોલી શકતો નથી. માણુમને કંઈ યાદ કેમ રહેતું હશે એ વિચાર મને વારંવાર આવ્યા કરે છે. આપને હું, મારા માતપિતાસમાન સમજું છું. મારો મિત્ર તમારી ગોળીથી સારો થયો છે અને તેનીજ બલામણુથી હું આપની શહેનશાહી યાકુતી ઉપયોગ કરવા ધારું છું. મારા કેશમાં જ એ ગોળીના ફાયદા કર્તા લાગે તો મને જરૂર જેટલી ગોળીઓ હાલ મોકલશે. હું જીવતાંસુધી આપનો ઉપકાર ભુલનાર નથી.

કાગળ ૩ જો.

મારો એક મિત્ર અતિ દુઃખી દરદી છે. આજ દશબાર વર્ષ થયાં તે પોતાની હકીકત ઝાઝને જાહેર કરતો નથી. વારંવાર રહે છે. શું કરવું તે તેને કાંઈ સુજતું નથી ના હિમ્મત થયો છે; શરીરે ધણોજ લેવાઈ ગયો છે. શક્તિ ખાતરૂત નથી, એક બાળકજેવો

જેવા સાહેબ, આપની શહેનશાહી યાકુતીના વરમ્બાર ઉપયોગ કરે છું અને તેનાથી મને સારો ફાયદો થયો છે માટે તમારી યાકુતીને હું ધન્યવાદ આપું છું.

મે. બાબુલાલ એન્ડ કું
કલકતા.

દેખાય છે, હજી હવે પરણવાનું છે. તેનાં માતાપ પરણવાનો આગ્રહ કરે છે અને તે ના પાડે છે. આપ લખો તો હું તેને આપની પાસે મોકલું. તે કહે છે કે હું પ્રથમ ખરો પુરૂષ હતો, હાલ બાળકથી પંચુ ખરાબ છું. કારણ તેને.....ની કુકેચ લાગુ પડી હતી તેને અનાજ પચતું નથી, હાલવા સાત્રવાની શક્તિ નિવ્રકુત્ર નથી. તે અવયવ ઘણાજ ટુંકા પડી ગયો છે; વગેરે બીજી પંચુ ન લખી શકાય તેવી સ્થિતિ થઈ છે. આપનાં પુસ્તકો તથા અઉપધાની પ્રખ્યાતિ જાણીને આપનો આશ્રય લેવા ચાહે છે, માટે પ્રત્યુત્તર જલદી પાઠવશો.

કાગળ ૪ થો.

અનેક પત્રદારા તથા મિત્રોદ્વારા આપની સુકીર્તી સાંભળી આ કામળ લખવા હું હિમ્મત ધરું છું. તમારી શહેન શાહી યાકુતી આથી એક મારા મિત્રને અતિશય ફાયદો થયો છે. મને તે ફાયદા કર્તા નિવડશે એમ ધારું છું અને તેથી મારી સ્થિતિ આપને લખી જણાવું છું. કૃપા કરી કાગળ વાંગી ફાડી નાખશો. મને જવાબ લખો તો બીડેલ કાગળમાં લખશો. તેને માટે ટીકીટ આ સાથે બીકું છું. કાર્ડ પર લખતા નહિ.

મને વારંવાર પેસાબ થાય છે. પેસાબની નીચે જાડો થઈ બાકી રહે છે. પેસાબનો રંગ પળે છે. ગરદન, પીઠ, અને કમ્બરમાં ન ખમાય તેવા દુખાવો રહ્યા કરે છે. હું બીકણ થયો છું. મારું મગજ ગુન્ધવાઈ ગયું છે. અપદ્વાત કરવાની મરજી થાય છે. મને

બહાલા સાહેબ તમારી શહેનશાહી યાકુતી મને મોટી મદદગાર નીવડી છે હું ચાહું છું કે તેનો ઘણાજ ફેલાવો થાય.

બાબુ કાલકાગરસાદ કામનગરાહ
બનારસ—સીદી

સ્ત્રી સગની બહુ ઇચ્છા થાય છે પણ પરિણામ નિષ્ફળ નિવડે છે. મને કાંઈપણ કામતરફ કંટાળો આવે છે. શું કરવું તે સુઝતું નથી. આપ સમજી ગયા હશે તો પણ લખું છું કે મને ખરાબ સોજત થઈ હતી. હાથનો ઉપયોગ ક્યોઈ છે અને તેથી એ બધું થયું છે. મરજી મુજબ મને અઉષધો વગેરેનું બતાવસો અને શહેન શાહી ચાકુતી ફાયદો કરે તેમ હોય તો તે રૂ. દશની વી. પી. થી મોકલસો.

કાગળ ૫ માં,

હું એક થાકેલો દર્દી છું જેવટ આપનો આશ્રય લેવા ધાંડું. બધી જાહેર ખબરો. તાકાત આપનારી ગોળીઓના વાંગી તેનો ઉપયોગ ક્યોઈ પણ ફાં, જેઓએ મને દવા આપી છે અને મેં તેના પાંચા ખરચ્યા છે તેથી એક ગરીબ સ્થિતિમાં આવી ગયો છું. હવે તો એક આપને શરણુ છું, જેમણે તો તારો અને જેમણે તો મારો આપ સિવાય મારો એકે ઉપાય નથી. યાદદાસ્ત ખિલકુલ નથી, તરત થાકી જાઉં છું, આંખો ઊંડી ઉતરી ગઈ છે, માંડ માથું ફરે છે, આંખે અંધારા આવે છે, સ્વપ્નામાં ધાતુ જાય છે, મને સ્ત્રી સગની ખિલકુલ ઇચ્છા થતી નથી, મારીજી મને જેમ અને મારી પાસે આવી નિસાસા મુકે છે અને તેથી મને વધારે દુઃખ થાય છે. આ સંધળું મને મારા દોષથી થયું છે તેમાં કાને દોષ આપું? હું છેક બાળક સ્થિતિ માં હતો ત્યારથીજ મને પગાણે ધાતુ કાઢવાની ટેવ પડી તે છેક મારી વીશ વર્ષની ઉંમર થઈ અને પરણ્યો ત્યાંસુધી ચાલુ રહી. હવે સાવ

વધદ સાચી, તમારી પ્રખ્યાત શહેનશાહી ચાકુતીની ડબી નાં ચાર ટપાલ રસ્તે મોકલાવવા મહેરબાની કરશો.

અરદેશર મેરબાન

મુબઈ.

ધાનજેવો થઈ ગયો છું. મારી સ્ત્રી મારી આખરે ગુમાવસે, એવી બીક લાગે છે. આવી ખાનગી વાત આપને માન્યાપ સમજી લેખું છું. કાગળ વાંચી ફાડી નાખસો અને મને યોગ્ય ઉપાય તથા સલાહ આપસો. મારી સ્થિતિ પર નજર રાખી મને હવાનું યોગ્ય ચારજ કરસો. વધારે શું લેખું ?

+

x

હવે હું મારે મત અદલાવવાનો વખત આવ્યો છે. તમારા અઉપ-ધાસયમાંથી મેં જાણેલી ૪૦) ગોળીઓથી મને એટલો બધો ફાયદો થયો છે કે 'તેની કીમત સોના ભારે ભાર છે' એમ કહેવાને બદલે 'તેની કીમત હીરા ભારે ભાર છે' એમ હવે કહું છું.

દુનિયામાં માણસ બીજી હરકેઈ વસ્તુ કરતાં પોતાની જીવ-ગીની વધારે કાળજી રાખે છે અને જે જીવગીને તાકાત અને જોર આપે તે જીવગીથી બીજે નાખરે આવે છે. તમારી ફરાઓ સખાથી તમારી હકીકતમાં જ કોઈને શ્રદ્ધા ન આવે તો તેમાં માત્ર તેના અનીષ્ટ અદનો દોષ સમજવો.

કે ઇઆહીમ

કોકનાકા

x

x

બહાલા સાહેબ

તમારી શહેન શાહી યાકુનીંગા મેં વાપરી છે તેના અતિઉત્તમ રીતે વખાણ કરી વગર મારાથી રહી શકાતું નથી તેઓએ પોતાની જે જાદુઈ અસર પાતાવી છે તેને લીધે દુનિયાની સપાટી પર કાંઈપણ બીજી દવા તેની બરાબરી કરી શકે તેમ નથી અને તેથી તમે રસીક શાસ્ત્રમાં જણાવેલાં દરદો જેવાં બીજાં દરદોથી પણ પીડાતાં કાંઈ

ને પણ હું તમારી દયાનીજ બલામણુ કરીશ.

રામચંદ્રપાલ કે. એચ

x

x

કરાચી

સાહેબ

મેં પોતે તમારી શહેનશાહી યાકુતી વાપરી છે જે યાકુતી નીઃસંશય વાપરવા લાયક છે. કારણકે તે રોગને જડ મુળથી તદ્દન કઢાડીને તદ્દુરસ્તી આપનારી છે.

અબ્દુલ સાહેબ સન્સ

x

x

મદરાસ

મહેરબાન

દરેક માણસે ડોઈની પણ સોધનાં સારા પરિણામ સાંભળી ને ખુશી થવું જોઈએ, તેથી મારે તમને પ્રથમજ કહેવું જોઈએ કે તમે અને તમારી શહેનશાહી યાકુતી આ પૃથ્વીપર મને મળી શકે તેમાં ઉત્તમોત્તમ મિત્ર રૂપ છે કારણકે તમારી યાકુતી મને મોતમાંથી ગચાવી લઈ ફરીને જીવતદ્વાન આપ્યું છે.

બી. શેન, એલ. એમ. એસ.

x

x

કલકત્તા

માનવતા સાહેબ

જ્યારથી હું તમારી શહેનશાહી યાકુતી લઉં છું ત્યારથી મારે ડાક્ટરનું કાંઈપણ બીજું ચુકવવું પડતું નથી. અગાઉ મારે આપવાં પડેલાં ડાક્ટરનાં જાણેની સાથે સરખાવતાં તમારી યાકુતીને માટે મેં જે રકમ ખર્ચી છે તે તદ્દન જીજ્ઞાસે તમારી એ કીમતી યાકુતીને માટે હું તમારો ઘણો આભાર માનું છું

અલીમાબદ ફઈજુલામાબદ

મુ.અઈ

તમારી શહેન શાહી યાકુતી વાપરવાથી મને અત્યંત ફાયદો અને શાંતી મળેલ છે. તે એક એવી પૌષ્ટિક દવા છે જેની કોઈપણ દવા બરાબરી કરી શકે તેમ નથી. તે નવાબ જેવી રીતે તંદુરસ્ત બનાવે છે. તમે પરમાત્માના એક એવા પ્રતિનિધી રૂપ છો કે જેના મારફત બેદરકાર મનુષ્યોને તંદુરસ્ત બનાવવા માટે તે આવા ઇલાજો મોકલે છે.

ડી. એ. અહુજા.

રંગુન

બહાલા સાહેબ,

આપે મોકલેલી શહેન શાહી યાકુતી માટે મારે આપને કેવી રીતે ઉપકાર માનવો? એકાદુ પચાસી તથા સાઠકલના મહાવરને લીધે લાગુ પડેલી ઘાતુ પાતની ખીમારીને તે ગોળાઓએ મારી પરિક્ષા પહેલાંજ પુર્ણ રીતે મટાડી દીધી છે. વળી એક ૪૦—૫૦ વરસના ઘરડા માણસના કેશમાં એ ગોળાઓ ચમત્કારીક રીતે અસર કરતી મને માલુમ પડી છે, તે માણસ લાંબી મુદત થવાં દુધ જેવા મેલા પેસાબના રોગથી પીડાતો હતો અને ઘણી દવાઓ તેના કેશમાં નીષ્ફળ નીવડી હતી, તમારી પહેલીજ યાકુતીએ તેના પેસાબને કેવી રીતે સ્વચ્છ બનાવ્યો તેની અટકળ હું પણ કરી શકતો નથી. એક આખી ડબીએ તો તેને એક ત્રીસ વર્ષનો જીવાન બનાવી દીધેલ છે, તમારી શહેન શાહી યાકુતીમાં ખીજ ઘણીજ અગત્યની ખાસીયત એ છે કે તે કોઈપણ દીવસ અંધારામાં ઉત્પન કરતી નથી, પણ તે હોયતો તેને મટાડે છે. જેમ કેશમાં આવી જતની એટલે પૌષ્ટિક ગણાતી ખીજ દવાઓ ઘણે ભાગે ખાસી વાળી હોય છે. મારી ખાતરી છે કે તે ગોળાઓમાં ઘણાજ કીમતી

તત્વો રહેલાં છે. મહેરબાની કરીને એ જાળી જાની બીજી પાંચ ડબ્બીઓ
મોકલવો કારણ કે હું મારા મિત્રોને તે યાકુતીનું દવા તરીકે
સેવન કરાવું છું.

ધી. ચાહના મીલસ લીમીટડ

મુંબઈ

વહાલા સાહેબ,

તમારી ૪૦) શહેન શાહી યાકુતીની ડબ્બી પુરી કર્યા પછી
મારે ખુદશા અંતઃકરણથી જણાવવું જોઈએ કે મારી યાદ શક્તિ
વધી છે, શારીરિક નબળાઈ ઘટી ગઈ છે, ખોરાક લેવાની રૂચી સુધા-
રાપર આવી છે, અને બંધકોશ મટી ગયો છે. વળી વૃણ મદનના
બાદ્યે પ્રચારથી માફ ખરજવું પણ ધીમે ધીમે નાશ પામતું જાય છે.

મે. હાથઅબદલ રહેમાન

મું. મુંબઈ

મહેરબાન સાહેબ,

તમારી યાકુતીઓએ મારા નબળા શરીર ઉપર ઘણીજ
અમતકારીક અસર ઉત્પન્ન કરી છે, તમે એક ઇશ્વરના અવતાર રૂપ
જણાવો, કે જે ઘણાં મેટા ડાકટરોની પણ શક્તિથી બદારના
અતિશય ભયંકર દરદેને મટાડવા માટે આ દુનિયાપર આવેલા હો.

એચ. એ. આર. સીરાજ

મુંબઈ

ડીયર સર,

વૈદ સાસ્ત્રી દયાશંકર હિરણ્મય તમારી શહેન શાહી યાકુ-

તીની ડખી નંગ ૧ મારા શીરનામે વી. પી. થી મોકલવા મહેર-
બાની કરશેજી.

મેસરસ અબદુલ્લાખાન
લશકરી કંટ્રાક્ટર
કુવેટા.

ડીયર સર,

વધદ દય સંકર હિરજીભાઈ વિશેષ તમારી પ્રાઇસલીસ્ટની બુક તથા
શહેન શાહી યાકુતીની ડખી વી. પી. થી મોકલાવશેજી.

એસ. જ્યોર્જ
એપરેટર

બુકલાન્ડ હોટલ જે. રોસ એક્સવાઇર
દીલ્હી.

વધદ શાહી,

તમારી સલાહ પ્રમાણે મેં મારી સ્ત્રીને તમારી પ્રખ્યાત શહેન-
શાહી યાકુતીનું શેવન કરાવ્યું છે. માત્ર એકજ ડખીએ તેણીને
બંધકર રોગનાંથી બચાવી છે હવે તેણી પેકુના સખન દુખાવાની,
હરીયાદ કરતી નથી. જ્યારથી તેણે તમારી ગોળાઓ લીધી ત્યારથી
તેણીનો અટકાવ બધ થયો છે અને તેણીએ મર્બ ધારણ કરેલ છે,
આ સધળું તમારી દયાની અસરથી થયેલું છે. હું અને તેણી તમરા
ધણોજ આભાર માનીએ છીએ.

અબદુલ કાદર ખીનકાજી
માંગમેર.

• હાલો સાહેબ,

તમેને જણાવવાને હું ખુશી છું કે તમારી શહેન શાહી યાકુતીએ ગારા શરીરમાં અસાધારણ ફેરફાર કર્યો છે. એક મહોના પહેલાં જ્યારે પીઠના સખત દરદથી હું પીડાતો હતો ત્યારે આ યાકુતી મને આપવામાં આવી હતી અને તે તમારી અજબજબ જેવી યાકુતીમાંથી હું જણાવી શકું તેના કરતાં મને વધારે ફાયદો થયો છે.

મેસરસ હરીભાઈ જવાભાઈ

સુરત.

• હાબલો સાહેબ,

તમેને ખબર આપવાને માટે હું ઘણોજ ખુશી છું, કે તમે મેલાની શહેન શાહી યાકુતી જ મને મુજબ તમારા એજન્ટ મારફત મોકલી તેનાથી મને ઘણોજ ફાયદો થયો છે વળી મેં મીઠા ઘણી દવાઓ અજમાવી છે પણ તેમાંથી મને કંઈ ફાયદો થયો નથી. આ યાકુતીથી સ્ત્રીના અઠકાવ સંમંધી જાતની અનિદામીતાને દુર કરવાને તો ખાસ ઇલાજ છે જ કાઠપણુ માણુમ આ યાકુતી-નું સેવન કરવાની ઇચ્છા કરે તો ચોક્કસ છે કે તેને પોતાની આખી જીંદગીમાં કાઠપણુ જાતનું દરદ થાય નહિ હું તમારી લાંબી જીંદગી અને આજાદી માટે પ્રયત્ન કરું છું.

અબદુલકાર સમસુદીન

મુંબઈ.

હું અશા રાખું છું કે માનવંતા વખદ શાસ્ત્રી દયાશંકર હિરણ્મ-ભાઈ હકીકત જણાવે ખુશી થશે કે ધાતુપાત અને નપુંસ્તકા વગેરે દરદો માટે પેપરોમાં જાહેર થતી ખાસ તમામ દવાઓ મેં

હવા તરીકે અજમવી જોઇ છે અને તેઓ જાંઘ કાપઠ ઉત્પન્ન કરતી માલુમ પડી છે, જ્યારે માત્ર શહેન શાહી યાકુતી દરતીને કાઠો સાફ રાખવાની એટલે દરત સાફ લાવવાની અસર છે કે જે વાત, ધાતુપાત તથા વીર્ય સમ્બંધી તબીબી ભોગવતા તમમ દરદીઓને ખાસ ઇચ્છવા યોગ્ય છે.

અબદુલહાજ મહમદકાશમ

કલકત્તા.

શહેન શાહી યાકુતી તથા કામ વીલાશ લેપના ક્રમવાર થતા ફાયદાઓની ટુંક નોંધ.

શહેન શાહી યાકુતી ખાવાની શરૂઆત કરતાં રોગની વેદના દુર પડે છે. આ પછી એ યાકુતીની અસરનું બીજું પગથીયું મડાય છે. તેમાં લોહી સુદ્ધ થાય છે તથા વધારે ઉતાવળથી શરીરમાં ફરવા લાગે છે. ભુખ સારી લાગવા માંડે છે, મગજ તાજે થાય છે. શરીરમાં બળ તથા સ્ફુર્તિ દેખવા લાગે છે. વીર્ય ઘટ અને છે તથા શરીરમાં તેનો જમાવ થવા લાગે છે અને ધાતુસાવ વચ્ચેનો અંતર લંબાતાં લંબાતાં આખરે ધાતુપાત તદ્દન જાંઘ પડી જાય છે. ત્રીજે પગથીયે ઇદ્રિયો વધારે બળવાન થાય છે, આંખનું તેજ વધે છે. શરીર ચેતનપણામાં વધવા લાગે છે, અને ગુમ થયેલી શક્તિ તેની અસલ સ્થિતિએ આવી પહોંચે છે, હેવટના અથવા ચેથા પગથીયાપર એ યાકુતીની અસરથી પુરુષ મજબુત અને કઠાવર બને છે તથા બહારથી તેમજ અંદરથી ફરેક જાતના રોગના હુમલા સામે સહીસલામત ટકી રહી શકે છે.

કામ વીલાશ લેપ લગાવવાની શરૂઆત આસપાસનાં માંસો યોગ્યપ્રમાણમાં વધારો થવાથી બહાર દેખાતી નસો બેસી જવા લાગે છે.

અને અદૃશ્ય થાય છે. આ તેલની અસરનું બીજું પગથીયું મંડાય છે ત્યારે તેમાં ગુસ્સા અવયવની વાંછી અને રોગની સ્થિતિ સુધરે છે અને દરેક ખામી ખોડ દૂર થાય છે. ત્રીજા પગથીયા પર અવયવની કરચ-ખામી અને નબળી સ્થિતિ મટી અને તેની કમી થયેલી અથવા ગુમ થયેલી શક્તિ તેને પાછી મળે છે અને છેવટમાં અથવા ચોથા પગથીયા પર તે તેના સંપૂર્ણ પ્રવૃત્તિ આપે છે.

સકર બંદર તા-૧-૫-૧૭ ભોમચાર,
પુજ્યા રાધે અનંક સર્વે સુભોપમા લાયક મિત્રા
માન મહા વિવેક સાગર મહેરમાન મુરખી
વંતા વધક શાસ્ત્રી ડયાશંકરભાઈ હિરજીભાઈની
પવિત્ર સેવામાં.

સુ. કરાંચી બંદર

વેળ્ય શ્રી સકર બંદરથી લી. દાસાનુદાસ આજ્ઞાંકિત
કીંકર શાહ હરજોવી-દાશ વીડલદાશ શ્રો ધ્રાંગધ્રા વાસાના
સવિનય સાષ્ટાંગ દાવત પ્રણામ સ્વીકારશેાહ.

વીરેશ લખલા વિનતી જે મને હરસ મસાની વ્યાધી
લગભગ વીશ વર્ષ થયાં છે. ઘણાજ સ્થળે ઘણાજ સુપ્રસિદ્ધ
વૃદ્ધો, હકીમા અને ડાક્ટરોની ઈંગ્લીશ દવાઓનો ઉપયોગ
કર્યો પરંતુ મારા કમનસીબે કોઈની દવા અપર કરતી નથી.
વળી હમેશા મટે ઉપરોક્ત દરદથી રીઝાવું પડે છે. જેથી
તકન ગરીબાઈ સ્થિતિને આધીન થયો છું. પછસે ટકે હૃદયાર
કગાલ છું. નીચેની બીનાથી રોશ ન થાશેાહ.

સંવારમાં સાડા છ વાગે. ઝાડેજ જઈ છું. પ્રથમ ગાંઠ
બહાર નીકળ્યા બાદ. ઝાડો નહીં પતલો કે નહીં કઠણ તેવી
સ્થિતિમાં ઉતરે છે. ગાંઠ બહાર નીકળવાથી અત્યંત દુઃખ

થાયછે. ઉપરા ઉપરી ત્રણ ચાર વખત ઝાડે જવું પડેછે લગ-
લગ ત્રણ ચાર વખત ઝાડે જતાં દોઢ પોણા બેકલાક થાય
છે. ત્યાર બાદ હાથપગ ઘોઈ પથારી વશ થાવું પડેછે. લગ-
લગ મહા મુશીબતે દોઢ કલાકે ગાંઠ અદરના ભાગમાં સમા-
યછે ત્યાર બાદ નહાવા ઘોવાનું અને ખાવા પીવાનું ભાન
થાયછે. આવા અસાધ્ય દુઃખથી કે ટાળી તદ્દન કંદ્રાડી સ્થિતિ-
માં જ્યાં ત્યાં સર્વિસમાટે ભયકયા કરેછું સવારના અગીયાર
વાગ્યા સુધી મહા મુશીબતે આ દરદમાંથી મુક્ત થાઉં છું.
તો બપોર પછી સર્વિસ બની શકે, તો તેવી સર્વિસ ચાલતા
જમાનામાં ક્યાંથી મળી શકે. એવાં સુભાગ્ય આ લેખકના
ક્યાંથી હોય માટે “કદરદાન સાહેબ” આ અરજદારની
નમ્ર દલીલ તરફ આપવું પવિત્ર દીલ બેચશો તો આપવું
પરમાત્મા શ્રેય કરશેજ દશાળયયાં ધરભગ છું, ફરીને નવું
મેરેજ કરેલ નથી મુશીબતથી હાલ માફ ઉદર પોષણ અ-
લાવુ છું મારી તમામ હકીકત લાઈ પોપટલાલ લાઈ સારી
રીતે જાણેછે, માટે “પરદુઃખ ભજન” કોઈબી રીતે આ
શોષકને લાઈનપર લાવવા આપના પવિત્ર અતઃકરણમાં શુ-
ધેરણા ધરાવવા તસ્દી લેશો.

બાદ મારે આપની દવા ક્યાં સુધી ખાવી પડશે અને શું
શુ પરહેજ રાખવી પડશે દવા ક્યા ક્યા ટાંગમે શુ અનુપાનથી
લેવી, જમવામાં શુ ખાવું, દવાનો અમતકાર કેટલા દિવસે
પ્રકાશશે ગાંઠ નીકળતી ક્યારે બંધ થશે તે મહેરબાની કરી
રહેમ લાવી સ્વીસ્તર લખાવવા તસ્દી લેશો.

લાઈ શ્રી પોપટ લાલના કહેવા મુજબ આપે મારો
માટે તાજે દવા કરાવી હોય તો વી. પી. થી નીચેના

મિરનામે મોકલાવસોજી હું હાલ ગરીબ સ્થિતિનો માણસ છું, તો કૃપા કરી વ્યાજખી રીતે ન્યાયથી વી. પી. થી દવા મોકલશે. હરસતું દરદ તદ્દન કેટલા દીવસમાં નાબુદ થશે તે પણ જણાવશે, આરામ સારી રીતે થયા બાદ લાઇ પોપટ-લાક્ષના કહેવા પ્રમાણે રૂપીયા મોકલાવી આપીશ કાંઈ ફીકર કરસો નહિ, ફક્ત મારી એટલી અરજ આપની પાસે છે જે હું હાલ ગરીબ માણસ છું તેનો પાકો ખ્યાલ રાખસોજી વિશેષ લખી વાંચવા તરફી આપનો નથા.

બાદ પ્રથમમે હરસ ઉપર લગાવવાની દવા ધ્રાંગધ્રાવાળા પ્રસિદ્ધ ડાક્ટરની લીધી હતી અને તેથી મને ઘણી બળતરા થઈ હતી અને ૩૧ વીસ દીવસ સુધી બલતરા ચાલુ રહી હતી અને મારે પથારી વશ થવું પડ્યું હતું જેથી મેં આપની દવા વાપરવાની ઢીંચ કરી હતી પરંતુ આપનો પત્ર આવ્યો ત્યાર પછી મેં તમારી દવા વાપરી તેથી મને ઘણાજ આરામ છે. એજ તા-૧૫-૫-૧૭.

દઃ હરજોવી દદાસ વીઠલદાસના કુટુંબ પ્રજ્ઞામ.

અખુટ શક્તિની મહારાણી
શહેનશાહિ યાકુતિ

જે યાકુતી એમ. ડી. ની ડીગરી ધરાવનારા મોટા
ડાક્ટરો પણ વાપરે છે

પુરુષાતનને વધારનાર.

કામવીલાસ લેપ

છવીશ રાગને માટે

ત્રીલોક જીવન

તે સીવાય જથાબંધ

ખીજ અકસીર દવાઓ.

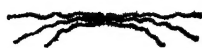
દુવારીકાંધીસ આપધાલય

જોડીયા બજાર, - કરાચી.

જાહેર સુચના

શ્રી દુવારીકાધિસ ઔપધાલયમાં બનેલી

અકસીર દવાઓ.

સુદ્ધ અંબર તોલા ૧ ના	શા. ૮૦
સુદ્ધ કસ્તુરી તોલા ૧ ના	„ ૫૦
શકિતને માટે શહેનશાહી ચાક્રતીની ડબીના	„ ૧૦
કમની દવાની ખાટલી ૧ ના	„ ૧૦
કરચની દવાની ગોળા તથા લેપ	„ ૧૦
ત્રીલોક જીવન જીવીમ રોગને માટે બા ૧ ના	„ ૫
સફેદ સાચ્યા મો.ગીનો સુરમો નંબર ૧) લો	„ ૫
મુત્ર કચ્છ ખોલવાની દવા બા ૧ ના	„ ૫
ખાસી માટે કસ્તુરીની ગોળાઓ ૧૬ ડબી ૧ ના	„ ૫
ખાળા ગોળાના નંબર ૧ લો શા. ૧ નંબર ૨ જો આના ચાર	
કાલેરાની દવા	શા. ૫ બરોળની દવા શા. ૫
કામવિલાશ લેપ	„ ૫ જીલાબની ગોળા „ ૧
અર્ધાગવાની દવા	„ ૫ તાવની ગોળા „ ૧
વજરાવળની દવા	„ ૫ અખમાં નાખવાનું ટીપું „ ૧
પરમાની દવા	„ ૫ કાનમાં નાખવાનું ટીપું „ ૧
લોહી સુધારવાની દવા	„ ૫ હંત મંજન „ ૧
વાળાની દવા	„ ૫ સે.જની દવા „ ૧
જીઓના પ્રહરની દવા	„ ૫ હરાજનો મલમ „ ૧
ખરજવાનો મલમ	„ ૫ પીછીના ડબની દવા „ ૧
ચાંદીનો મલમ	„ ૫ દાજ પડવાની દવા „ ૧

આ સીવાય ખીજુ દરેક જાતની અકસીર દવાઓ અમારે ત્યાં તૈયાર રાખવામાં આવે છે. દરેક દવાઓ વી. પી થી મોકલવામાં આવશે પોષ્ટ ખરચ જુદું.

માલીક વર્ધક શાસ્ત્રી દયાશંકર હિરજી લાલ

જોડીયા ગજર — કરાચી.

